

JAAARREKENING 2018

STICHTING ATD VIERDE WERELD NEDERLAND

Mensenrechtenbeweging met de armsten

ATD
VIERDE WERELD

Wij geloven in een wereld zonder armoede en uitsluiting

We geven een stem aan mensen die geen stem hebben. We zetten de kennis en de ervaring van de armsten in om samen de politiek en de samenleving te beïnvloeden.

Extreme armoede is een schending van de mensenrechten. Wij willen er voor zorgen dat iedereen deze mensenrechten krijgt.

De allerarmsten willen betrokken zijn bij de ontwikkeling, de uitvoering en de evaluatie van beleid voor een samenleving zonder uitsluiting. Hiervoor werken wij wereldwijd samen met alle mogelijke organisaties.

GOED DOEL

Stichting ATD Vierde Wereld Nederland

Regentesseplein 13, 2562 EV Den Haag

Postbankrekening: NL27INGB000275.22.00

www.atd-vierdewereld.nl

JAARREKENING 2018

INHOUD		Bladzijde
BESTUURSVERSLAG OVER DE FINANCIËLE GANG VAN ZAKEN IN 2018		3
A	Naam en zetel van de Stichting	3
B	Het Algemeen Bestuur	3
C	Uitgangspunten	4
D	Activiteiten	8
E	Personeel	14
F	Algemene onderwerpen	14
G	De exploitatie	16
H.	De activa op de staat van bezittingen en schulden en het beleggingsbeleid	19
I.	De passiva op de staat van bezittingen en schulden	19
J.	Werkzaamheden van het bestuur	21
K.	Vooruitzichten	22
L.	Goedkeuring jaarrekening 2018	22
JAARREKENING 2018		
1.1	Balans	23
1.2	Staat van Baten en Lasten	24
1.2.1	Baten	24
1.2.2	Bestedingen aan doelstellingen	24
1.2.3	Kosten werving baten	24
1.2.4	Kosten beheer en administratie	24
1.3	Toelichting waarderingsgrondslagen	25
1.3.1	Algemeen	25
1.3.2	Balans	25
1.3.3	Grondslagen bepaling overschotten en tekorten	25
1.4	Toelichting op de balans	26
1.4.1.1	Immateriële Vaste Activa	26
1.4.1.2	Materiële Vaste Activa	26
1.4.1.3	Vorderingen	26
1.4.1.4A	Beleggingen per fonds	27
1.4.1.4B	Beleggingen per risicogroep	27
1.4.1.5	Liquide middelen	27
1.4.2.1	Reserves en fondsen	28
1.4.2.2	Kortlopende schulden	28
1.5	Toelichting op de Staat van Baten en Lasten	30
1.5.1	Baten uit eigen fondsenwerving	30
1.5.2	Giften met bestemming	30
1.5.3	Subsidies	30
1.5.4	Baten beleggingen	30
1.5.5	Overige baten	30
2.0	Nadere specificaties van de baten en lasten	31
3.0	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	32
4.0	Doel en aard van de activiteiten	32
Bijlage 1:	Specificatie en verdeling van kosten naar bestemming	33
Bijlage 2:	Verantwoordingsverklaring	34
Bijlage 3:	Jaarplanning 2019	36
Bijlage 4:	Begroting 2019	40

A. Naam en zetel van de stichting

Op 14 november 1971 nam Joseph Wresinski (1917-1988), Fransman en priester en de grondlegger van de internationale beweging ATD Vierde Wereld, samen met een groep Nederlanders het initiatief om de 'Stichting ATD Vierde Wereld Nederland' op te richten. Haar prioriteit is aandacht voor, betrokkenheid bij en zeggenschap voor de armste en meest vergeten mensen en gezinnen in onze samenleving.

Stichting ATD Vierde Wereld Nederland is gevestigd in de gemeente Den Haag en staat ingeschreven in het stichtingenregister van de Kamer van Koophandel van Haaglanden, onder nummer 41151492. De stichting is bij beschikking d.d. 9 september 2008 door de Belastingdienst (wederom) aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (A.N.B.I.). Bij brief van 2 november 2006 werd de stichting door de Inspecteur van belastingen tevens aangemerkt als instelling van sociale of culturele aard en daarmee vrijgesteld van de heffing van omzetbelasting, een en ander op basis van artikel 11, eerste lid, letter f, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (het betreft een vernieuwing van de erkenning van 1995).

De stichting is door het Centraal Bureau Fondsenwerving te Amsterdam, een onafhankelijke stichting die toezicht houdt op de inzameling van geld voor goede doelen (in het vervolg met CBF afgekort), sinds het jaar 2000 erkend als 'Keurmerkhouders'. Sinds 2012 beschikt Stichting ATD Vierde Wereld Nederland over het CBF-Certificaat van wat nu Erkend Goed Doel wordt genoemd.

B. Algemeen Bestuur

Conform het gestelde in artikel 5 van de statuten van de stichting bestaat het bestuur uit een door het bestuur te bepalen aantal van tenminste 5 en ten hoogste 15 leden. Alle leden zijn natuurlijke personen. Met uitzondering van de secretaris-generaal van de internationale beweging ATD Vierde Wereld, die ambtshalve lid is van het bestuur, worden bestuursleden door het bestuur benoemd voor de tijd van 3 jaar. Ieder jaar treedt een derde van het aantal zitting hebbende bestuursleden af overeenkomstig een volgorde van aantreden, welke wordt bepaald door de volgorde van benoeming.

Op 31 december 2018 had het bestuur de volgende samenstelling:

voorzitter: dhr. mr. D. L. van der Lecq   aftredend in juni 2019

secretaris: mevr. W.M.C. van Paassen   aftredend in juni 2019

penningmeester: dhr. drs. A.L.J. Flapper   aftredend in juni 2021

leden: dhr. mr. A.F.C.M. Redegeld   aftredend in juni 2021

                              mevr. I.M.G. Pypaert-Perrin   aftredend in juni 2021

Mevr. I.M.G. Pypaert-Perrin is als algemeen secretaris van de internationale beweging op grond van artikel 5, lid 3 van de statuten van de stichting sinds september 2012 ambtshalve lid van het bestuur van de stichting.

Tussen de bestuursleden bestaan geen nauwe familie- of daarmee vergelijkbare relaties. De bestuursleden vervullen geen nevenfuncties, die onverenigbaar zijn met hun bestuursfunctie en vervullen hun bestuurstaken onbezoldigd.

C. Uitgangspunten

“Ieder mens is een kans voor de mensheid.”

Joseph Wresinski, oprichter ATD Vierde Wereld

De Stichting ATD Vierde Wereld streeft naar de verwezenlijking van alle mensenrechten in hun ondeelbaarheid voor alle mensen. Zij wil naast de armsten staan en opkomen voor hun gelijkwaardigheid en de samenleving zodanig beïnvloeden, dat de rechten van de armsten worden onderkend, gerespecteerd en gerealiseerd.

De stichting baseert zich volgens haar statuten op de fundamentele uitgangspunten van de internationale beweging ATD Vierde Wereld en met name:

Ieder mens als zodanig heeft een fundamentele en onvervreembare waarde die zijn menselijke waardigheid uitmaakt. Welke zijn leef- of denkwijze, maatschappelijke of economische positie, of afstamming ook moge zijn, ieder mens – en met name de arme mens - behoudt geheel deze wezenlijke waarde die hem op één lijn stelt met alle andere mensen. Deze waarde verleent een ieder hetzelfde onvervreembare recht in vrijheid te handelen voor zijn eigen welzijn en dat van anderen. Waar mensen gedoemd zijn in armoede te leven, worden de rechten van de mens geschonden. Zich verenigen om die rechten te doen eerbiedigen is een dure plicht.”

Onze prioriteiten voor 2019-2024

Internationale Beweging ATD Vierde Wereld.

In de wereld waarin we leven zien we dat de situatie van de mensen en gezinnen in armoede heel moeilijk blijft, zowel de levensomstandigheden als de manier waarop zij behandeld worden. De Verenigde Naties stelt vast dat de honger toeneemt in de hele wereld. Armoede, klimaatveranderingen en conflicten leiden tot migratiestromen. Veel mensen verdwijnen spoorloos. De wereld organiseert zich opnieuw en sluit de armsten buiten. Grenzen worden gesloten tussen landen en barrières worden opgetrokken tussen wijken en gemeenschappen. Onverschilligheid en onwetendheid zijn een voedingsbodem voor vooroordelen en angsten. Zij wakkeren discriminatie en een populistisch discours aan.

Tegelijkertijd komen overal ter wereld mensen in beweging, met burgerinitiatieven, om nieuwe denkrichtingen en alternatieven te zoeken. De campagne ‘Stop armoede’, geïnitieerd door ATD Vierde Wereld in 2017, heeft geleid tot vele initiatieven, geïnspireerd door respect voor de gelijkwaardigheid van alle mensen. Mensen weigeren anderen in de steek te laten en zoeken een gezamenlijke plek om te leven en werken. Jongeren creëren ontmoetingen met anderen uit een ander milieu. Academics en mensen in armoede delen hun kennis en voegen het samen. Onderzoekers analyseren het gedachtegoed van Joseph Wresinski en jongeren hebben het ontdekt als inspiratiebron.

In 2015 heeft de internationale gemeenschap de ‘2030 Agenda’ aangenomen voor *Sustainable Development Goals* (Duurzame Ontwikkelingsdoelen). Centraal staat het uitbannen van armoede - in alle vormen en overal - waarbij niemand wordt achtergelaten. We hebben veel geïnvesteerd in het beïnvloeden van deze nieuwe internationale agenda, waarin de landen een gezamenlijk plan hebben aangenomen voor de komende 15 jaar. Onze stem is gehoord, maar we weten dat *niemand achterlaten* een veeleisende ambitie is waarvoor ieders steun nodig is.

Voor de jaren 2019-2023 heeft de beweging ATD Vierde Wereld als haar belangrijkste koers en oriëntatie bepaald: ‘Niemand achterlaten.’

Niemand achterlaten of *Iedereen mee* is de oproep van hen die zich elke dag verzetten tegen armoede en die weigeren om de meest uitgeputte mensen in de steek te laten. Zij leren ons de voorwaarden voor duurzame vrede.

Niemand achterlaten wil zeggen de mensen bereiken die het meest uitgesloten zijn en verwaarloosd worden. Met hen willen we relaties opbouwen van nabijheid en vertrouwen, een langdurige betrokkenheid met hen aangaan en hen een plek bieden binnen de Beweging. Dit is het fundament waardoor mensen in armoede hun schaamte kunnen overwinnen en zich veilig voelen om hun leven met anderen in handen te nemen. Dit is het houvast om samen te durven geloven in het slagen van onze projecten, zowel onze dagelijkse activiteiten als het grotere doel van de weigering van extreme armoede als noodlot. Al 60 jaar brengen we dit in praktijk. De sfeer verandert in de wijken. De bewoners ervaren samen solidariteit, trots en broederschap. Mensen weten zin te geven aan hun leven. De officiële instanties staan meer open voor dialoog en veranderen hun manier van werken.

De Vierde Wereld Beweging aanbieden...

- De Beweging aanbieden is ten eerste ons voorstellen aan wie we tegenkomen. We moeten leren te zeggen wie we zijn en waar we voor staan.
- De Beweging aanbieden is mensen aanbieden om deel uit te maken van een volk in beweging. Het gaat erom een transitie voor te stellen van de schaamte om arm te zijn naar de trots om deel uit te maken van een beweging tegen armoede.
- De Beweging aanbieden betekent aan mensen in armoede aan te bieden deel uit te maken van een strijd waarin zij nodig zijn. Zij hebben de ervaring die hen deskundigen maakt op dit terrein

Aan iedereen – families en individuen – stellen we voor zich aan te sluiten bij de strijd, op allerlei manieren: door ontmoetingen, vieringen, acties van de Beweging, etc. Alles is mogelijk. “Wij zijn een volk dat de strijd is aangegaan”, zegt Marie Jahrling, activist van ATD Vierde Wereld.

1 _ De intelligentie en kennis van iedereen gebruiken om samen mondiale uitdagingen aan te gaan.

Geconfronteerd met uitdagingen zoals nooit tevoren, heeft de mensheid behoefte aan de intelligentie van iedereen om samen op weg te gaan naar een samenleving zonder uitsluiting, zonder de macht van de één over de ander en zonder de uitputting van de natuurlijke rijkdommen van de aarde. Sinds 60 jaar creëert de Beweging plaatsen, zoals de Volksuniversiteiten, waar de mensen in armoede ontdekken dat ze kennis hebben die een weerklank vindt bij anderen en die mensen mobiliseert. De laatste tien jaar hebben allerlei acties de Beweging geïnspireerd tot ontwikkeling van de methodiek *Merging of Knowledge*.

Verskillende onderzoeken hebben de ontwikkeling van de methodiek gestimuleerd: de evaluatie van de impact van de Millenniumdoelstellingen, het participatief onderzoek: ‘Armoede is geweld, de stilte breken, op zoek gaan naar vrede’, het onderzoek/actieplan: ‘Op zoek naar onze geschiedenis voor de toekomst van onze kinderen’ in Zwitserland en het internationaal onderzoek naar de dimensies van de armoede.

Deze ervaringen hebben hun kracht getoond om verandering teweeg te brengen, zowel op individueel niveau als op het niveau van samenleven en de ontwikkelde kennis.

Daarom willen we:

- Verder aantonen hoe relevant de kennis van mensen in extreme armoede is, met name op universiteiten. Daarnaast aangeven wat de juiste voorwaarden zijn voor echte participatie van mensen in armoede, zowel in lokale organen als in de nationale en internationale instellingen.
- Binnen de Beweging zelf de methodiek van de *Merging of Knowledge* promoten en verspreiden met de nodige vorming en het beschikbaar stellen van het bijbehorende werkmateriaal in verschillende talen.
- Een nieuw proces in gang zetten in kennisontwikkeling, door de uitbreiding van het onderzoek 'Armoede is geweld, de stilte breken, op zoek gaan naar vrede'.
- Ons vertrouwd maken met de materie en de resultaten van het onderzoek naar de dimensies van de armoede, ze verspreiden binnen de Beweging en op het niveau van de nationale en internationale instellingen.
- Doorgaan met binnen de Beweging te experimenteren met een bestuursvorm die ruimte geeft aan de intelligentie van iedereen en die echte medeverantwoordelijkheid mogelijk maakt.

2 – Actie voor onderwijs dat de talenten benut van ieder individu

De *Sustainable Development Goals* staan voor kwalitatief goed onderwijs voor iedereen. Deze ambitie komt overeen met de verlangens van de gezinnen die het meest getroffen worden door armoede in de hele wereld. Het gaat om kinderen die geen toegang hebben tot school of die worden uitgesloten van school voordat zij een basis lesniveau hebben bereikt. Ze willen dat hun kinderen en jongeren toegang hebben tot kennis, hun potenties ontwikkelen en de middelen hebben om mee te doen met het bouwen aan de toekomst.

De laatste jaren hebben we het accent gelegd op de kwaliteit van onze eigen acties (jonge kinderen, straatbibliotheken, creatieve ateliers, vormingscycli voor sociale en culturele bemiddeling, enz.) of in de partnerschappen met de actoren of denkers uit de onderwijswereld. Het seminar 'Iedereen kan leren als ...' heeft ons in staat gesteld om de grote lijnen voor acties uit te zetten, om te kunnen voldoen aan de verwachtingen van de gezinnen.

In de komende jaren zullen we de straatbibliotheken en andere informele educatieve activiteiten verder ontwikkelen, ontmoetingsplaatsen creëren, studieprojecten opzetten en trainingtools ontwikkelen.

Met dit alles willen we:

- De nieuwsgierigheid en het plezier van leren stimuleren en de talenten en creativiteit van kinderen en jongeren ontplooien.
- De kennis in kaart brengen die in het gezin en in de gemeenschap wordt doorgegeven en bekijken hoe dit de kennis kan aanvullen die wordt overgebracht op school.
- De ouders doen erkennen als onmisbare actoren en partners voor het succes van het onderwijs van hun kinderen.
- Bruggen bouwen tussen gezinnen, gemeenschappen en schoolvoorzieningen om het recht op kwalitatief goed onderwijs in de praktijk te brengen.
- Samenwerking tussen leerlingen stimuleren in plaats van competitie aan te wakkeren. Samen opkomen tegen discriminatie. Vriendschap promoten via de activiteiten van het Tapori kindernetwerk van ATD Vierde Wereld.
- Onszelf en de begeleiders van onze activiteiten trainen. Onze instrumenten voor vorming verfijnen, laten valideren en verspreiden.
- Onze ervaringen en successen delen. Onze dialoog met academici verder ontwikkelen. Doorgaan met het uitbouwen van een duidelijke boodschap en ervoor blijven zorgen dat onze activiteiten van hoge kwaliteit zijn.

3 – Een economie voorstaan die respect heeft voor mens en aarde

De inspanningen van mensen in extreme armoede blijven vaak onzichtbaar voor anderen. Sommigen worden in een positie gedwongen waarin zij beschouwd worden als nutteloos en inactief. Anderen ondergaan een concurrentiestrijd met werkende armen, nog anderen doen uitputtend werk dat hen evengoed niet in staat stelt om in het levensonderhoud van hun gezin te voorzien. Een mondiale context van klimaatverandering, van roofbouw en privatisering van gemeenschappelijke grondstoffen en goederen die de natuur uitputten, vernietigen onze leefomgeving en verslechteren de relaties tussen mensen.

In de ATD Vierde Wereld Beweging worden we uitgedaagd om mensen in extreme armoede te laten deelnemen aan sociale en economische activiteiten. De laatste jaren hebben we als Vierde Wereldbeweging economische en gemeenschapsprojecten opgezet (sanitaire voorzieningen in een gemeenschap in Madagascar, het spaarproject ‘Sulong’ in de Filipijnen, gebieden zonder langdurig werklozen in Frankrijk, etc.).

In de volgende jaren willen we:

- De initiatieven beter leren kennen van mensen in grote armoede om voor hun gezin te kunnen zorgen, om hun omgeving te beschermen en om hun gemeenschap te ondersteunen.
- Het beter leren kennen van de context en inspanningen van landen om hun bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling en de strijd tegen klimaatverandering .
- Leren van de experimenten met een platform voor sociale bescherming in Haïti, met prioriteit aan de meest uitgeslotenen, evenals de voorwaarden zoeken die nodig zijn voor de bestending ervan. We willen de teams van andere landen aanmoedigen om hun acties samen te brengen bij een platform en het gesprek aangaan met mensen die sociale bescherming voor iedereen willen promoten op internationaal niveau.
- Een doorlopende evaluatie uitvoeren van de ontwikkeling van onze economische projecten in de loop van de tijd en bij schaalveranderingen, opdat niet vergeten wordt voorrang te blijven geven aan de meest uitgeslotenen.
- Onze kennis en kunde op het vlak van acties voor een humane en solidaire economie delen. Ontmoetingen organiseren en bondgenootschappen met partnerorganisaties sluiten om onze initiatieven in perspectief te plaatsen en van hun initiatieven te leren.

4 – De Beweging uitbouwen in het licht van duurzaam engagement

De campagne ‘Stop Armoede’ uit 2017 heeft het mogelijk gemaakt de wortels en de geschiedenis van de ATD Vierde Wereld Beweging te versterken, om tools te ontwikkelen waardoor we ons beter presenteren en vooral om op zoek te gaan naar nieuwe mensen.

Binnen ATD willen we ons blijven spiegelen aan de stichter Joseph Wresinski, en bij hem de kracht en de inzichten vinden om samen strijd te voeren. We willen anderen in staat stellen om deze figuur, waarin mensen in armoede zich kunnen herkennen, beter te leren kennen. Het internationaal colloquium ‘*Opnieuw nadenken over onze wereld vanuit het perspectief van armoede*’, met Joseph Wresinski” in Cerisy-la-Salle, heeft academici van verschillende disciplines en leden van de Beweging verenigd om aan het werk te gaan met de teksten van Joseph Wresinski, die de idealen van menselijkheid aanspreken.

We hebben de ambitie om Joseph Wresinski bekend te maken binnen de academische wereld, opdat hij een steun en referentiepunt kan worden om een mentaliteitsverandering teweeg te brengen.

In navolging van de campagne ‘Stop Armoede’ - waarmee een groot publiek bereikt is, vooral jongeren - willen we onze inspanningen om mensen te mobiliseren voortzetten en:

- ⑩ Het gedachtegoed van Joseph Wresinski verder verspreiden, uitdiepen en delen.
- ⑩ Netwerken van nieuwe vrienden (sympathisanten) creëren en op zoek gaan naar nieuwe donateurs.
- ⑩ Jongeren werven die op zoek zijn naar een ideaal en concrete engagementen, om mee te doen met de strijd tegen armoede.
- ⑩ Onze inspanningen hervatten om nieuwe volontairs welkom te heten en te trainen.
- ⑩ Mensen werven die zich langdurig willen inzetten als militant van de Vierde Wereld, als medestander of permanent werker, omdat de strijd tegen de armoede niet te winnen is op korte termijn.
- ⑩ Het mogelijk maken dat militanten met een lange staat van dienst, van over de hele wereld, anderen ontmoeten en sterker staan om hun eigen uitdagingen aan te gaan en die van de Beweging.
- ⑩ Meer mogelijkheden bieden voor leden van de Beweging om het engagement van andere leden in de wereld te ontdekken, in het bijzonder door nationale en internationale ontmoetingen. Daarnaast werken aan capaciteitsversterking zodat mensen elkaar steunen, zij nieuwe mensen verwelkomen, zij eenzelfde beeld voor ogen hebben van de strijd tegen sociale uitsluiting en om samen verbintenissen aan te gaan.

D. Activiteiten

De activiteiten van de Stichting vinden voornamelijk in Nederland plaats. Ze werkt echter nauw samen met andere Vierde Wereld zusterorganisaties in de wereld, vooral in de Europese regio waar het *Team Europa* verantwoordelijk is voor de coördinatie. Hetgeen wij in Nederland leren en ondernemen wordt door onze afgevaardigden op Europees niveau binnen de EU en de Raad van Europa ingebracht. Ook worden wij mondiaal vertegenwoordigd door onze teams die met de VN (ECOSOC), UNICEF, UNESCO, IAO, het Monetaire Fonds en de Wereldbank samenwerken.

De beweging bestaat uit haar actieve leden. Dit zijn:

* **Mensen die armoede in hun leven meemaken.** Zij zijn de eersten die dagelijks tegen armoede en voor een menswaardig bestaan strijden. Zij ondervinden waar het in onze democratische samenleving aan schort. Zij worden in de beweging ondersteund om hun verhaal te doen en samengebracht om bondgenoten te ontmoeten. Waar mogelijk werken deze "ervaringsdeskundigen" actief mee in de beweging en verenigen zich ook in lokale groepen in het land.

* **Het internationale volontariaat** verenigt mannen en vrouwen (429 wereldwijd) van verschillende nationaliteiten, uit alle milieus, uit allerlei beroepsgroepen en met uiteenlopende levensbeschouwingen. Volontairs zetten, als vaste medewerkers van ATD Vierde Wereld, hun ervaring, kennis en bevoegdheid in om voor langere tijd of hun leven lang extreme armoede op te heffen. Ze ontvangen hiervoor, ongeacht hun opleidingsniveau, anciënniteit of verantwoordelijkheid in de organisatie, hetzelfde loon (in Nederland het minimumloon). Zij staan garant voor de doelstellingen van de beweging, in het bijzonder voor de trouw en prioriteit aan de allerarmsten.

* **Medestanders** oftewel de *bruggenbouwers* tussen de samenleving en de mensen die door de maatschappij worden uitgesloten. Op school, op de werkplek, in de kerk, vereniging of politieke partij: daar waar medestanders in hun dagelijks leven actief zijn, laten ze de stem van de armsten horen en helpen zo om de samenleving van binnenuit te veranderen. Velen zetten eveneens, op vrijwillige basis, hun vaardigheden in bij activiteiten van de Beweging (workshops, administratieve en organisatorische medewerking) of staan gezinnen in armoede terzijde en worden door hen geïnspireerd.

1. Uit het leven en in de lokale groepen gegrepen

1) Niemand achterlaten

Het doel om niemand achter te laten en op zoek te gaan naar de armsten heeft zich geconcretiseerd in de lokale groepen.

Via onze contacten en via onze partners ontmoeten wij voorvechters op het gebied van mensenrechten. Wij ontmoeten jonge moeders die moeten knokken om hun kinderen te kunnen onderhouden. Een moeder bijvoorbeeld, moest zes weken zonder inkomen leven omdat de bewindvoerder haar niet had ondersteund om een uitkeringsaanvraag in te dienen. Deze moeder bleef staan ondanks de moeilijke situatie, vocht voor haar kinderen, en deed alles zodat de kinderen zich niet bewust werden van de ellende thuis. “Mijn kind heeft het al moeilijk genoeg op school, ik wil niet het erger maken”, vertelde de moeder. Gelukkig kon de oma het kleine gezin ondersteunen. Oma krijgt vijftig euro in de week. Ze koos om minder te gaan eten zodat de kleinkinderen iets konden krijgen met Sinterklaas.

In een andere stad heeft een andere ervaringsdeskundige, nu met pensioen, meegewerkt aan het zoeken van de armste wijk. Hij wist ook aan een huidige jongerenmedewerker te vertellen waar vroeger de jongeren zaten. Dit heeft geleid tot het kiezen van een aandachtswijk om een activiteit te beginnen.

Op een andere plek kiest een andere ervaringsdeskundige om presentiewerk te verrichten. Zijn passie is ook *niemand achterlaten*. Hij gaat regelmatig naar plekken waar de jongeren en volwassenen ‘hangen’, in b.v. een winkelcentrum of op het plein. Op die manier leert hij veel en komt op den duur in contact met mensen. Dankzij zijn eigen ervaring weet hij hoe mensen benaderd kunnen worden en weet hij het vertrouwen opnieuw op te bouwen met jongeren en volwassenen.

Het samenbrengen van jongeren en vaders en moeders van de Vierde Wereld is een taak van de lokale groep. In zo'n groep is het altijd zoeken naar een evenwicht tussen het ‘vertrekken uit het dagelijks leven’ en een ‘regelmaat’ aanbieden die als houvast kan fungeren, met name als het dagelijks leven heel hectisch is.

Op sommige plekken medestanders ondersteunen in het vinden van een weg in de bureaucratische wereld, dit kan op het gebied van schulden, maar ook op het gebied van inschrijvingen in de Basis Registratie Personen. Dit zullen we verder uitdiepen als wij het over de landelijke werkgroepen zullen hebben

Even belangrijk is de ontmoeting. De ontmoeting is het tegenoverstelde van de uitsluiting. Als wij aan mensen vragen: “Waarom is ATD Vierde Wereld belangrijk voor u?”, beantwoorden ze bijna unaniem hoe belangrijk ontmoeting is en hoe wezenlijk een luisterend oor is. “Hier wordt naar jou geluisterd. Hier ben je als mens erkend.”

2) ATD Vierde Wereld : lokale groepen

Amersfoort

In Amersfoort hebben de leden van de lokale groep gekozen om opnieuw schrijfworkshops te gaan beginnen, met het doel om daarmee nieuwe mensen te bereiken. In november is de training ‘Vanuit je hart schrijven’ gestart. Het gaat om een maandelijksse workshop met als doel om creatief schrijven te bevorderen. Op die manier leren mensen zichzelf beter kennen en kunnen ze zich ook inleven in stukken uit het leven van Joseph Wresinski, oprichter van ATD Vierde Wereld. Het project wordt financieel gesteund door *IndeBuurt033*.

Breda

In Breda werken wij samen met het Annahuis. Het Annahuis heeft tot doel een ontmoetingsplaats te bieden aan mensen die in een sociaal maatschappelijk kwetsbare positie verkeren en hen te helpen hun eigen krachten en talenten te ontwikkelen, zodat hun menselijke waardigheid gestalte kan krijgen. Jan Timmers, ervaringsdeskundige uit Breda die zelf spookburger is geweest, blijft mensen zoeken die dezelfde ervaring kennen. Twee mensen uit Breda nemen deel aan de werkgroep 'Bestaansrecht'.

Den Haag - Zoetermeer

In Den Haag, op de begane grond van het Landelijk Centrum, is een nieuw huiskamerproject gestart. Het doel van dit project is de armste mensen te bereiken en met hun het project op te bouwen. Een ander doel is het landelijk Centrum laagdrempelig maken voor mensen uit de wijk. Op die manier hopen mensen van dit project ook meer mensen te leren kennen en ook contacten te kunnen leggen met andere organisaties uit de wijk. *Maex Impuls* heeft dit project in zijn opstartfase ondersteund. De actieve leden uit Zoetermeer nemen ook deel aan het huiskamerproject.

Emmen en omgeving

In de regio Emmen kennen wij een aantal gezinnen uit de periode dat wij vakanties op de boerderij organiseerden. Na het overlijden van Tilly Oort, medestander uit de Regio enkele jaren geleden, hebben de gezinnen van de Vierde Wereld uit deze regio zich georganiseerd om regelmatig contact met elkaar te kunnen hebben. Ondersteund door een volontair en medestanders uit andere regio's komen ze een keer per twee maanden bij elkaar en nemen deel aan de werkgroep 'Recht op gezinsleven'.

Oss

Naast activiteiten om de Beweging te kunnen aanbieden door o.a. vertegenwoordiging in de *Adviesraad Sociaal Domein Oss* en in het platform *Met Elkaar Oss tegen Armoede*, blijft de groep Oss focus houden op het recht op gezinsleven voor de armste gezinnen. Vanuit deze invalshoek gaat de medestander in Oss naar andere plekken waar mensen in armoede bijeenkomen en streeft zij ernaar ouders te ontmoeten van wie de kinderen uit huis geplaatst zijn. De uit-huis-plaatsing van de kinderen vanwege armoede blijft helaas een aandachtspunt in Nederland. Een lokale subsidie van de Gemeente Oss ondersteunt dit project.

Utrecht

Het Ubuntuhuis in Utrecht wil, naast het organiseren van praktische en ontspannende activiteiten, de inzichten en ervaringen van mensen in armoede verzamelen en verdiepen. Het Ubuntuhuis probeert een kleinschalige lokale beweging op gang te brengen van mensen die voor zichzelf en voor elkaar opkomen. Die samen een bredere visie ontwikkelen dan alleen het overleven van hun eigen situatie, zodat zij elkaar kracht kunnen geven. Via het netwerk van het Ubuntu Huis worden veel mensen bereikt die uit landen in Afrika komen. Vaak hebben zij ook te maken met problemen rond inschrijving in de gemeentelijke of landelijke administratie, wat een aanknopingspunt is met de werkgroep 'Bestaansrecht'.

Zwolle

In Zwolle blijft de Joseph Wresinski Stichting heel actief. Ze hebben een vaste plek waar ze kunnen repeteren. Een keer per jaar organiseren ze een kerstdiner waarbij ATD Vierde Wereld altijd uitgenodigd wordt.

Een leesgroep komt een keer per maand bij elkaar om samen een boek te lezen en te verdiepen. In 2018 hebben ze het boek van Niek Tweehuisen, *Strootje in het zand* gelezen.

Zuid Limburg

De lokale groep Zuid-Limburg komt een keer per week bij elkaar in een *huiskamer*. Zo'n *huiskamer* is een plek van ontmoeting en creativiteit. Een plek waar ze samen de vragen voorbereiden voor het

landelijke forum, waar er naar elkaar geluisterd wordt en waar je kan leren het woord te nemen. De *huiskamer* is ook een plek van waaruit actie ondernomen wordt, door het organiseren van de ‘Werelddag van verzet tegen extreme armoede en uitsluiting’ op 17 oktober, en door deelname aan vergaderingen en alliantiedagen die worden georganiseerd door *Stichting de Pijler*, een organisatie die aandacht vraagt voor armoedebestrijding op provinciaal niveau.

Dit jaar heeft de groep Zuid-Limburg een belangrijke bijdrage geleverd aan de nationale Beweging door het organiseren van de ontmoetingsdag (zie hieronder forumdagen).

2. Van Vierde Wereld Forum naar landelijke werkgroepen

Tijdens de eerste maanden van het jaar 2018 is ATD Vierde Wereld Nederland volop bezig geweest met het zich bezinnen op de toekomst. Hoe kunnen we aansluiten bij de uitdagingen van de maatschappij? Ook omdat het aantal mensen kleiner is geworden, is het nodig ons meer te focussen.. Daarom hebben wij de belangrijke beslissing genomen om de komende maanden minder activiteiten op de boerderij te organiseren, zodat wij meer tijd kunnen investeren in de contacten in de wijk en het opzoeken van de armsten. Na de landelijke dagen van maart en mei 2018 en de Jongerenontmoeting in de zomer zijn er geen evenementen meer op de boerderij 't Zwervel geweest.

Duidelijk is dat de forumdagen belangrijk zijn. We hebben besloten om vanuit het al verrichte werk van de laatste jaren, twee landelijke werkgroepen op te stellen. De werkwijze in de werkgroepen is vergelijkbaar met de werkwijze die wij ontwikkeld hebben tijdens de forumdagen. Het gaat om -uitgaande van de armste burgers - gezamenlijke kennis, inzet en actie op te bouwen. Door het kiezen van thema's waarop wij ons willen richten, streven we naar concreter resultaat van veranderingen in de maatschappij.

1) Werkgroep Bestaansrecht.

In deze werkgroep gaat om mensen die zich niet kunnen inschrijven in de Basis Registratie Personen. Met haar samenwerkingspartners doet ATD Vierde Wereld al jaren onderzoek naar het concept van spookburgerschap. Volgens het beleid van de Nederlandse overheid betreft dit concept hoofdzakelijk een groep van Nederlanders die onderduiken om deurwaarders te vermijden of die onwettige of criminele activiteiten willen verbergen. Ze willen zich enkel inschrijven op een briefadres óf melden zich helemaal niet voor inschrijving. Er is veel aandacht voor deze vorm van fraude en de bestrijding hiervan. Maar ATD Vierde Wereld kent echter gezinnen en jongeren die ook spookburger zijn, maar ongewild en zonder frauduleuze bedoelingen. Door de grote nadruk op fraudebestrijding blijven deze mensen vaak van hulp verstoken en wordt hun situatie van armoede niet verholpen maar juist erger gemaakt. ATD Vierde Wereld wil het Nederlandse beleid toetsen aan het Europees Sociaal Handvest. Deze werkgroep komt voornamelijk bij elkaar op het landelijk centrum in Den Haag.

2) Werkgroep ‘Recht op gezinsleven’. Dit onderwerp is een uitwerking van één van de doelstellingen van ATD Vierde Wereld op internationaal niveau. Het gaat er om te onderzoeken hoe armoede leidt tot geweld en hoe armoede ook een invloed heeft op het leven in hun straat. In Nederland willen wij dat de ouders van wie de kinderen uit huis geplaatst zijn als gelijkwaardige gesprekpartners erkend worden en dat de oorzaak van een spannende situatie waarin de kinderen verkeren ook meegenomen wordt. Helaas worden nog te veel ouders en kinderen die armoede uit ervaring kennen niet serieus genoeg genomen.

„Armoede is niet geweld, het roept geweld op”

3) De ontmoetingsdag in september 2018

Naast de werkgroepen blijft het elkaar ontmoeten een grote behoefte. In 2018 heeft de lokale groep Zuid-Limburg de organisatie van de landelijke ontmoetingsdag op zich genomen. Dit werd een heel geslaagde dag waarop een tachtigtal mensen richting Zuid-Limburg zijn gereisd. Dankzij het mede

organiseren van deze dag is de samenwerking met de Andreas Parochie groter geworden. Een aantal fondsen hebben deze activiteit ondersteund, met name *Oranje Fonds* en *Haëlla*.

3. Het ontmoetingscentrum 't Zwervel in Olst-Wijhe (Ov.)

Op 't Zwervel kunnen mensen met armoede-ervaring en anderen uitgenodigd worden voor ontmoetingen en trainingen. Gezamenlijk - arm en niet arm - uiten zij hun mening en wisselen van gedachten om zo hun recht op vereniging en vergadering uit te oefenen. Tijdens deze ontmoetingen denkt men na over de te volgen acties om invloed uit te kunnen oefenen in alle mogelijke sectoren van de samenleving.

1) Investeren in de toekomst met de jongeren

Als vervolg op de jongerenontmoeting van 2017, hebben jongeren uit Duitsland en Luxemburg gevraagd om elkaar weer te kunnen zien. ATD Vierde Wereld Nederland heeft geaccepteerd om deze ontmoeting te ondersteunen: een goede gelegenheid om jongeren uit Nederland hierbij te betrekken. Een voorbereidingsteam uit de drie verschillende landen heeft het programma samengesteld vanuit de wensen van de jongeren. Een aanvraag werd ingediend bij *Erasmus Plus* om deze dertig jongeren te kunnen ontvangen.

De doelstellingen van deze ontmoeting waren persoonlijke groei, het vergroten van het zelfvertrouwen, het ontdekken en ontwikkelen van talenten, het verbreden van de horizon, andere culturen en perspectieven leren kennen en van elkaar leren en samenwerken.

Wat hebben de jongeren bereikt?

Als het gaat om 'zelfvertrouwen vergroten': naast het programma was er ruimte voor de deelnemers om nieuwe activiteiten te bedenken. Bijvoorbeeld: een deelneemster met een armoede-ervaring heeft een heel mooie quiz voorbereid met 60 verschillende vragen (dit was voor haar een hele opgave). De vragen werden per land verdeeld, zodat alle deelnemers met veel plezier konden meespelen. Iedereen heeft iets geleerd over cultuur, kunst, eten, etc. van andere landen. Deelnemers die het antwoord kenden waren daar heel trots op. In uit verschillende landen samengestelde groepen hebben ze nagedacht over de antwoorden.

Tijdens de mozaïek workshop hebben de deelnemers gezamenlijk een ontwerp bedacht en een kunstwerk voor de boerderij gemaakt.

De Internationale dimensie was ook aanwezig door een forumtheater, gebaseerd op een levensverhaal van een jongere uit Polen. Deze jongen werd door een leraar opgemerkt omdat hij een kunstenaar was. Deze leraar biedt hem een beurs om naar een kunstenaarschool te gaan. Maar moeder heeft alcoholproblemen en vader moet op reis voor zijn werk. Vader vraagt hem om voor zijn zus te zorgen. Daardoor kan de jongen niet naar deze school, ondanks een beurs. Zijn vrienden beïnvloeden de jongen om drugs te gaan dealen. Zijn verhaal heeft heel veel indruk gemaakt en verhalen losgemaakt. In de evaluatie vertellen veel deelnemers dat dit voor hen een belangrijk onderdeel van de week was. De deelnemers hebben ook de *Fundatie*, het museum in Zwolle, bezocht. Voor sommigen was het de eerste keer dat ze naar een museum gingen.

De interactieve theaterworkshop was ook geslaagd. Vanuit een eigen ervaring hebben vijf jongeren een situatie gekozen die niet goed afloopt. Daarna hebben ze deze uitgebeeld en aan de rest van de groep gevraagd om 'in te springen' met het doel om tot een betere situatie te komen. Een mooi leermoment voor iedereen.

Eén van de jongens uit Nederland heeft een voetbalwedstrijd georganiseerd. Hij heeft, samen met zijn moeder, T-shirts genaaid met vlaggen per land. En hij was daar ook heel trots op.

Inhoudelijk hebben de jongeren gewerkt aan de thema's: 'het overwinnen van de drempel van armoede en van de schaamte' en 'het ontwikkelen van je talenten'" Daar hebben de jongeren uit Zoetermeer met name veel indruk op de groep gemaakt met het delen van hun levenservaring en het organiseren van een karaoke aan het einde van de dag.

2) Het groot onderhoud van de boerderij

In 2018 hebben wij tijdens het bezinningsproces besloten om het noodzakelijke groot onderhoud van de boerderij uit te voeren. De keuken moest gerenoveerd worden, de elektra en raamkozijnen moesten worden vervangen en geschilderd. Daarom zijn er minder activiteiten op de boerderij georganiseerd. Tussen januari en de zomermaanden zijn er nog ontmoetingen op de boerderij geweest, met name het bezinningsproces en de Europese Jongerenbijeenkomst. Daarna is het groot onderhoud gestart.

Tijdens het bezinningsproces en het noodzakelijke onderhoud hebben wij de tijd genomen om samen na te denken over wat de hoofdactiviteit op de boerderij zal zijn. Is dit een trainingscentrum, een plek voor jongeren en ook jonge vrijwilligers, of kunnen we op de boerderij de link tussen armoede en duurzaamheid verder uitdiepen met een pilotproject?

Gekoppeld aan dit vraagstuk hebben we tijdens het bezinningsproces ook over het beheer van de boerderij gesproken. Wat is de precieze rol van de regio daarin? Hoe zien wij het beheer van de boerderij voor de toekomst? Is dit een rol voor vrijwilligers of zien wij deze rol voor een medewerker? Een werkgroep *Rondom de boerderij* werd ingesteld om deze vragen verder uit te diepen. De samenstelling van deze werkgroep is nog niet definitief. Deze werkgroep zet het werk voort in 2019. Het doel is om de huidige vrijwilliger die nu op de boerderij werkzaam is, volledig in te zetten voor de ondersteuning van de lokale groepen en te werken aan het bereiken van mensen die spoorloos zijn en soms op een camping moeten wonen (zie hiervoor de landelijke werkgroep Bestaansrecht).

4. Het Landelijk Centrum te 's-Gravenhage

Dit is de zetel van de stichting van waaruit ook de activiteiten ten aanzien van de fondsenwerving en de administratie worden gecoördineerd. Het centrum onderhoudt contacten met vrienden van de Beweging.

Het centrum geeft publicaties uit, verschaft informatie en coördineert campagnes, waaronder de wenskaartencampagne.

Lezingen op scholen en in het land werden georganiseerd (zie 17 oktober) en samenwerking met andere organisaties werd geïntensiveerd. Daardoor is de bekendheid van ATD Vierde Wereld groter geworden.

Een stagiaire vrijwilliger heeft zich fulltime ingezet, met name in de werkgroep Bestaansrecht en in het mede organiseren van een lezing op 17 oktober.

5. 17 oktober Werelddag van Verzet tegen Extreme armoede

Dit jaar hebben we de Frans Pinxter lezing georganiseerd (dankzij een legaat). De lezing werd gehouden door Prof. Godfried Engbersen, hoogleraar Algemene Sociologie bij de Erasmus Universiteit Rotterdam en tevens lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Het onderwerp van de lezing was: 'Wat we nog niet weten over armoede in Nederland'. Ook waren aanwezig, Marcel Ham, hoofdredacteur Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken, Bea Moed, oprichter van Bedrijf 79, Cees Ederveen, beleidsadviseur inzake armoede gemeente Den Haag en Ton Redegeld, jurist en lid van het vrijwilligerschap van de internationale beweging ATD Vierde Wereld.

Dit was de gelegenheid om jongeren van de Haagse hogeschool te benaderen. Een nieuwe manier om bekendheid te geven aan de 'Werelddag van verzet tegen extreme armoede'.

6. Internationale projecten en samenwerking

De stichting ondersteunt Nederlandse leden van het internationaal vrijwilligerschap, die zich inzetten in en voor projecten van de Beweging met haar internationale dimensie. Zo zijn Nederlandse vrijwilligers

werkzaam in Centraal Afrika, in de Verenigde Staten, in Engeland en in Frankrijk. ATD Nederland neemt deel aan, organiseert en steunt internationale activiteiten, zoals vormingsbijeenkomsten en uitwisselingsprogramma's in Nederland en Europa met mensen en groepen die in andere landen actief zijn.

E. Personeel

Personele aspecten en met de beweging verbonden personen

1. Internationaal Volontariaat

Er zijn zeven Nederlanders lid van het internationale volontariaat van de internationale beweging ATD Vierde Wereld. Drie ervan verblijven in Nederland (hiervan ontvangen twee een pensioen) en vier in het buitenland waarvan twee met pensioen.

Leden van het volontariaat nemen genoegen met een aanmerkelijk lagere beloning voor hun werk dan zij, op grond van opleiding, ervaring, anciënniteit en verantwoordelijkheden, op de arbeidsmarkt zouden kunnen verdienen. Over de hoogte van de vergoeding, gerelateerd aan het minimumloon, die hen via de stichting wordt toegekend, wordt internationaal coördinerend overleg gevoerd.

2. Buitenlandse volontairs in Nederland werkzaam

Al meer dan 15 jaar werkt een buitenlands lid van het internationaal volontariaat vanuit Amersfoort. De personeelslasten worden rechtstreeks gedragen door de stichting.

3. Stagiairs

In 2018 heeft een stagiair van het internationale volontariaat het team van 't Zwervel en Den Haag ondersteund.

4. Overige, gesalarieerde medewerkers

Voorts waren er in 2018 twee gesalarieerde medewerkers parttime werkzaam en in dienst van de Stichting. (samen 0,44 fte) Een secretariael medewerker en een fondsenwerver.

5. Medestanders en ervaringsdeskundigen

Diverse actieve leden werkten belangeloos mee aan de realisatie van de doelstellingen van de beweging in Nederland. Ze zetten zich op uiteenlopende wijzen in binnen de verschillende activiteiten (o.a. werkzaamheden bestuur, lokale steungroepen, werkgroep recht op gezinsleven, werkgroep recht op bestaan, publicaties, administratieve ondersteuning, bouwdagen, de organisatie van 17 oktober de werelddag van verzet tegen extreme armoede).

F. Algemene onderwerpen

1. CBF

In 2012 is een aanvraag ingediend om het CBF-Keurmerk voor Grote Goede Doelen om te zetten in het CBF-Certificaat voor Kleine Goede Doelen, welke is gehonoreerd.

De jaarlijkse toets door het Centraal Bureau Fondsenwerving van het CBF-Certificaat voor Kleine Goede Doelen gaf het CBF geen aanleiding tot aanvullende opmerkingen of vragen.

We hebben in 2015 geanticipeerd op de veranderingen bij het CBF per 1 januari 2016 die inhouden dat het keurmerkstelsel wordt vervangen door een erkenningstelsel. Hierdoor voldoen wij ook aan de eisen voor erkenning als fondsenwervende instelling waarvan de som der baten niet groter is dan €500.000 per jaar en die langer dan drie jaar actief is in Nederland.

2. Ethiek van fondsenwerving en financieel beleid

- ATD Vierde Wereld is een internationale mensenrechtenbeweging met en voor de armste gezinnen. *“In het verzet tegen armoede en sociale uitsluiting is ieder mens belangrijk”*, aldus Joseph Wresinski (1917-1988), oprichter van de internationale beweging. Voornaamste bron van inkomsten en het grootste kapitaal is de onbezoldigde inzet van veel vrijwilligers.
- De beweging ATD Vierde Wereld Nederland laat geen dure campagnes uitvoeren om nieuwe leden, vrienden of donateurs aan te trekken. Ze betaalt geen reclamebureaus om haar brieven of boodschappen op te stellen. Ze houdt informatieverstrekking in eigen beheer.
- De beweging gebruikt namen en adressen van haar leden, vrienden en donateurs voor eigen gebruik (kwartaalblad, nieuwsbrieven, plaatselijke activiteiten, uitnodigingen). Ze verstrekt de namen en adressen niet aan derden.
- De vrijwilligers zijn allen lid van het internationaal vrijwilligersnetwerk van ATD Vierde Wereld. Zij ontvangen allen hetzelfde minimuminkomen ongeacht opleidingsniveau, verantwoordelijkheid, arbeidsverleden of ervaring. Er wordt wel rekening gehouden met de gezinssituatie of met bijzondere omstandigheden en met de levensstandaard van het land waar zij werken.
- Leden van het bestuur werken belangeloos.
- Slechts twee medewerkers bezetten parttime posities die specifieke vakkundigheid en continuïteit vereisen. Zij werken voor algemeen gebruikelijke arbeidsvoorwaarden (CAO Sociaal Werk).
- De beweging besteedt giften en andere inkomsten grotendeels aan haar eigen activiteiten in Nederland. Jaarlijks stelt ze een begroting van baten en lasten op. Wanneer mensen een bijdrage geven voor een bepaald doel wordt hun gift voor die bestemming gebruikt. Over bestemde giften wordt apart verantwoording afgelegd.
- Op bescheiden schaal en afgestemd op concrete situaties draagt de beweging bij aan activiteiten en projecten van de internationale beweging elders in de wereld. In de meeste gevallen betreft dat bijdragen met bestemming.

3. Verantwoordingsverklaring

Aan de jaarrekening is een zgn. verantwoordingsverklaring toegevoegd, een verantwoording met betrekking tot toezicht houden, besturen en uitvoeren, het zo efficiënt mogelijk besteden van het geld van donateurs en het optimaliseren van de omgang met belanghebbenden.

Kosten van eigen fondsenwerving

De stichting is voor haar inkomsten grotendeels afhankelijk van regelmatige vrijwillige bijdragen van leden, medestanders, sympathisanten, partnerorganisaties en andere donateurs. De totale kosten van fondsenwerving bedroegen over 2018 € 13.857 (2017: € 15.003; 2016: €11.101). De kosten eigen fondsenwerving, uitgedrukt in procenten t.o.v. baten eigen fondsenwerving, bedroegen over 2018 5,21% (2017: 5,31%; 2016: 7,41%). Dit is ruim lager dan de CBF norm van gemiddeld 25% over de laatste 3 jaren. Het bestuur vindt een percentage van ongeveer 10 redelijk.

G. De exploitatie

1. Giften en overige bijdragen

Het totaal baten eigen fondsenwerving in 2018 was € 184.244 dat is weliswaar lager dan in 2017 (was € 206.990), maar toch € 62.000 hoger dan begroot. Dat wordt voor 2018 vooral veroorzaakt door op zich trieste redenen, we ontvingen namelijk legaten voor een bedrag van € 81.500.

Daarnaast waren er ook dit jaar substantiële kostenbesparingen door extra inzet van vrijwilligers of giften in natura,.

De algemene giften waren 20% lager dan in 2017.

De specifieke giften waren met € 81.000 hoger dan vorig jaar, voor een belangrijk deel betrof dit het loon van volontairs, namelijk ongeveer € 23.000 als een vorm van vergoeding voor de werkzaamheden van een van onze volontairs in de Centraal Afrikaanse Republiek en daarnaast een gift van € 25.000,- bestemd voor het loon van een in Nederland werkzame volontair. Verder waren er giften bestemd voor het groot onderhoud van 't Zwervel van ongeveer € 10.000, nagekomen giften voor de internationale jongerenontmoeting van 2017 namelijk € 11.500, en voor de ontmoetingsdag in Heerlen € 7.500.

De bijdragen in de vorm van steunlidmaatschap en de opbrengst van de vakantiegeldactie waren ongeveer gelijk aan die van het jaar ervoor.

De opbrengst van verkoop van boeken en wenskaarten daalde dit jaar, terwijl het vorig jaar licht was gestegen.

De beleggingen gaven dit jaar een aanmerkelijk verlies te zien van ongeveer € 24.000,-. Het bestuur is er zich van bewust dat de opbrengst van beleggingen over een langere periode bekeken moet worden. Ondanks deze tegenvallers blijft het inschakelen van een vermogensbeheerder financieel gezien een verstandige keus.

De huurbaten zijn in vergelijking met vorig jaar met iets meer dan € 6.000 gedaald naar nu € 9.600.

De huurbaten bestonden dit jaar alleen uit de huur die volontairs betalen wanneer zij wonen in gebouwen van de beweging.

De verdere details betreffende de bedragen aan giften, de overige bijdragen en inkomsten zijn opgenomen in de cijfermatige toelichting van baten en lasten (zie onder 1.5).

2. Personeelskosten

De personeelskosten zijn opgenomen in bijlage 1.

Ten opzichte van de begroting zijn de personeelskosten ca. € 26.000 hoger. Dit heeft verschillende oorzaken. Een nabetaling voor 2017 van € 8.250 (voor buitenlandse volontairs die toen in Nederland werkten). Een onjuistheid in de begroting: de verwachte vergoeding voor het werk in Afrika van een bij ons in dienst zijnde Nederlandse volontair was in de begroting in mindering gebracht op de loonkosten, die vergoeding is nu correct geboekt bij giften met bestemming. Daarnaast zijn wij langer doorgegaan met het betalen van een Nederlandse volontair die sinds kort werkzaam is in Engeland, om op die manier ook een AOW gat te voorkomen. Netto draagt de Nederlandse beweging zo bij aan de internationale werkzaamheden.

Het streven blijft om jonge mensen in de gelegenheid te stellen zich voor de beweging in te zetten. Dit kan impact hebben op de personeelskosten.

3. Vergelijking begroting 2018 met de werkelijke cijfers

In het algemeen bewogen de uitgaven van de activiteiten zich binnen de begrotingskaders.

De kosten van *fondsenwerving* bedroegen € 13.857 dat is € 2.000 meer dan begroot. Het verschil wordt geheel veroorzaakt door de verdeling van tegenvallende onderhoudskosten van het Landelijk Centrum in Den Haag

De uitgaven voor *beheer en administratie* bedroegen in 2018 € 27.946 (zonder de beheerskosten van de beleggingen van € 6.462) dat is € 8.000 meer dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door hoger uitvallende kosten administratiekantoor, door de toedeling van een deel van de tegenvallende

onderhoudskosten. Bovendien zijn in tegenstelling tot de begroting de telefoon- en kopieerkosten niet versleuteld over de verschillende activiteiten.

Onder beheer en administratie vallen de secretariaatsmedewerker, huisvesting van de administratie, kosten administratiekantoor (boekhouding, salarisadministratie en jaarrekening), inschrijving Kamer van Koophandel, de kosten van het bestuur waaronder de verzekering bestuurdersaansprakelijkheid, kosten accountant en enkele andere geringe kosten.

Het percentage van de administratieve kosten bedraagt in 2018 8,47% van de totale uitgaven (in 2017 8,11%). Het bestuur meent dat het ten opzichte van vergelijkbare organisaties aan de lage kant is.

Activiteiten in Nederland, voorheen waren dit de projecten Partnerschap en 't Zwervel (Wijhe), omdat deze steeds meer in elkaar overliepen zijn deze ook boekhoudkundig samengebracht.

De post groot onderhoud hebben we in de loop van het jaar met € 85.000 moeten verhogen vanwege tegenvallende kosten van noodzakelijk onderhoud. Deze extra kosten worden deels gefinancierd uit giften, en verder gefinancierd uit de reserves. De uitgaven voor groot onderhoud waren in 2018 lager dan begroot, mede omdat een deel van dit onderhoud en de betreffende rekeningen doorliepen naar 2019.

De kosten voor activiteiten in Nederland waren, afgezien van de gebouwen, lager dan begroot, zo was er een forse meevaller bij de onkosten van de wenskaarten, dat gold ook voor het Vierde Wereldblad. Ook speelt mee dat vanwege het relatief omvangrijke groot onderhoud er weinig activiteiten op 't Zwervel konden plaatsvinden, maar zijn verplaatst naar lokale bijeenkomsten. Door inzet van de leden van de beweging zijn die in veel gevallen beperkt in kosten geweest. Ook voor de andere activiteiten is deze – inventieve - inzet van de vrijwilligers belangrijk waardoor het lukt goedkoper te werken dan was voorzien.

Bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vacatiegelden of andere vergoedingen. Onkosten, zoals reiskosten, worden op declaratiebasis vergoed.

4. Vergoeding van de directie

In tegenstelling tot andere organisaties kent ATD Vierde Wereld geen kantoordirectie, maar een coördinatieteam, bestaande uit twee vrijwilligers (fulltime). Zij verrichten merendeels directe inspanningen voor de doelstellingen: hun taak is het om het praktische werk van de actieve leden, projecten en lokale groepen in het land te ondersteunen, te stimuleren en te coördineren.

Het VFI heeft voor haar leden een adviesregeling opgesteld ten aanzien van beloning van "directeuren". Een aantal elementen van deze regeling kan in aanmerking genomen worden. Op basis van deze elementen zou voor 2018 het jaarsalaris voor een fulltime lid van het coördinatieteam ongeveer € 80.000 bedragen. Net als andere leden van het internationaal vrijwilligers team van ATD Vierde Wereld in Nederland, ontvangen de twee vrijwilligers van het coördinatieteam het minimumloon, dus op jaarbasis een bruto-salaris van € 20.600.

5. Verhouding bestedingen en baten

In het jaar 2018 is de verhouding van bestedingen aan doelstelling en baten 99,9%.

Hiermee komt het vijfjaar gemiddelde van bestedingen aan doelstelling en baten (2014 tot en met 2018) dit jaar uit op 95,4% .

6. Het exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat over 2018 is negatief, namelijk een tekort van € 72.325-, dat is een beter resultaat dan het tekort van € 124.166- waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dit betrof de aangepaste begroting waarin de post groot onderhoud verhoogd was naar € 90.000, vanwege in de loop van het jaar bekend geworden extra kosten groot onderhoud.

De ten opzichte van de begroting lagere uitgaven worden vooral veroorzaakt doordat een deel van het groot onderhoud begin 2019 is afgerond en betaald.

De extra kosten groot onderhoud worden voor een deel gefinancierd via fondsenwerving en voor het andere deel gaat het ten laste van het fonds groot onderhoud en de andere reserves.

De inkomsten waren hoger dan begroot enerzijds vanwege legaten (€ 81.500), anderzijds door een post van ca. € 18.000 vergoeding die in de begroting in mindering was gebracht op de loonkosten, maar in de jaarrekening is opgenomen bij de giften met bestemming. Daarentegen was er een negatief resultaat van ongeveer € 24.000 op de beleggingen.

De uitgaven waren € 20.000 lager dan begroot, dat wordt enerzijds veroorzaakt doordat een deel van de rekeningen voor groot onderhoud in 2019 zijn betaald, aan de andere kant speelt de vergoeding voor de loonkosten voor de vrijwillig die in Afrika werkt en in de begroting in mindering was gebracht op de uitgaven. Maar evenzeer is van belang de pragmatische manier van werken en de – extra - inzet van vele vrijwilligers waardoor kosten lager uitvallen dan vooraf ingeschat.

Ook wanneer rekening wordt gehouden met de extra uitgaven voor het groot onderhoud (in 2018 in totaal € 65.000) is er een te hoog tekort, want gemiddeld over een aantal jaren zouden de uitgaven en inkomsten elkaar in evenwicht moeten houden.

Het blijft daarom van groot belang om het contact met potentiële geïnteresseerden in de werkzaamheden van ATD Vierde Wereld steeds te verbeteren en daarmee ook het aantal potentiële gevers. De beweging blijft echter haar eigen benadering en ethiek volgen, ook op het terrein van de fondsenwerving; op deze manier verloopt de uitbreiding van het aantal nieuwe vrienden en donateurs langzamer, maar zal naar verwachting ook diepgaander en duurzamer zijn. Dit jaar is verder gegaan met het bewust maken van de organisatoren van de deelactiviteiten van al de kosten die samenhangen met die activiteit en hen te stimuleren tot het werven van fondsen voor hun activiteiten.

Bij een beschouwing over de hoogte van het resultaat moet rekening gehouden worden met de gerealiseerde koerswinst effecten van € 4.415 (winst op verkochte beleggingen) en de ongerealiseerde koerswinst effecten van € -38.044 (koersdaling niet verkochte beleggingen).

7. Strategische overwegingen m.b.t. de negatieve exploitatieresultaten

Voor 2019 verwacht het bestuur een tekort van ongeveer € 31.863.

Er bestaat de mogelijkheid, zoals het verleden liet zien, dat er onverwachtse grote giften komen. De werkelijkheid van de afgelopen paar jaar laat eveneens zien, dat deze minder vaak lijken voor te komen dan voor 10 jaar geleden. Dit betekende voor het bestuur dat er gebouwd moest worden aan een andere strategie. In overleg met financiële deskundigen van de internationale beweging is het doel van het bestuur om te werken aan een forse uitbreiding van het aantal kleine gevers, omdat deze het meest stabiel zijn. Om nieuwe gevers te bereiken is eerst intern voorwerk nodig. Op bestuurlijk vlak is dat het vergroten van inzicht in fondsenwerving en welke mogelijkheden en problemen daarbij kunnen spelen. Dat proces loopt. Een ander proces is de vernieuwing van de beweging die in eerdere paragrafen staat beschreven. Een nieuw, maar realistisch elan, zal niet alleen degenen die direct bij de beweging betrokken zijn inspireren, maar zal ook over kunnen slaan naar anderen en resulteren in nieuwe gevers. Deze “innerlijke vernieuwing” is gaande. Een belangrijke vraag blijft of er doelgroepen zijn die de beweging tot nu toe te weinig bereikt, maar die het doel van onze beweging wel kan aanspreken. Het is voor ons van groot belang dat bestaande bronnen ons blijven steunen, maar dat wij daarnaast ons zicht verbreden. Dit is een proces van lange adem, wil het althans leiden tot stabiele inkomsten. De beweging in Nederland beschikt gelukkig over een vermogen dat ingezet kan worden, om de tekorten een aantal jaren op te vangen. Maar dan moeten we ook zover zijn dat we voldoende nieuwe inkomsten hebben weten te generen.

Het bestuur acht dit mogelijk en verantwoord. Het houdt wel in dat de op het eerste gezicht riant lijkende vermogenspositie in werkelijkheid veel minder riant is en in de komende jaren, ondanks de vele giften die we ontvangen, toch sterk zal verminderen. (Zie ook de toelichting op de reserves in paragraaf I.1).

Naast het bereiken van nieuwe gevers blijft het voortdurend zaak om kritisch te kijken naar de uitgaven, zonder dat dit ten koste gaat van de activiteiten en doelen van de Vierde Wereldbeweging.

Het bovenstaande betekent dat het bestuur er naar streeft om het negatieve exploitatieresultaat stapsgewijs terug te brengen tot nul, met als lange termijn doelstelling jaarlijks een bescheiden positief resultaat te behalen.

H. De activa op de staat van bezittingen, schulden en het beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is afgestemd op de continuïteit van de beweging in Nederland en beoogt deze veilig te stellen. De beleggingen hebben een relatie met de continuïteitsreserve die hierna aan de orde komt. Eind 2008 is m.b.t. de beleggingen een overstap gemaakt naar Sequoia Vermogensbeheer NV en zijn de middelen opnieuw belegd. Ons primaire doel is het kapitaal te behouden, secundair zo mogelijk inflatieverlies te compenseren. Pas op de derde plaats komt eventuele extra opbrengst. Dit betekent dat het bestuur heeft gekozen voor het meest defensieve beleggingsprofiel dat Sequoia kent. Dit houdt in een pakket van beleggingen waar het risico over verschillende soorten effecten is verspreid met een beperkt aandelenpakket (10% tot maximaal 30%).

Daarnaast hanteert de stichting de volgende nadere criteria: Niet beleggen in grondstoffen, valuta en junkbonds. Niet beleggen in bedrijven/organisaties die betrokken zijn bij wapenhandel of betrokken bij kinderarbeid. De stichting wil ook niet beleggen in bedrijven/organisaties die zich schuldig maken aan sociale uitsluiting. Voorts dient de financiële kwaliteit van de bedrijven/organisaties waarin wordt belegd steeds goed te zijn.

De beleggingen in met name obligaties kennen een zo geheten dakpanconstructie, opdat er regelmatig weer gelden vrij komen die zonder extra kosten kunnen worden gebruikt wanneer dat nodig is. In 2015 was € 200.000 van de Binckbank overgeheveld naar de spaarrekeningen bij de ASN en ING bank. Door het vrijkomen van obligaties kwam dit bedrag beschikbaar. Omdat er voldoende middelen op korte termijn beschikbaar moeten zijn van het belegd vermogen (dakpanconstructie) was dit beleggingstechnisch de beste optie. Het bedrag op de spaarrekening behoort tot het belegd vermogen en blijft meetellen voor het defensieve profiel. Wanneer het bedrag op de spaarrekening daalt, zal het aandelenpakket worden aangepast om binnen de grens van 30% aandelen van het totale belegde vermogen te blijven.

Het bestuur overlegt minimaal tweemaal per jaar met Sequoia en heeft zo nodig tussendoor contact. Dit betekent een actief beheer van het vermogen. Zeker in de huidige economisch onzekere tijden vindt het bestuur dit van groot belang.

Het bestuur acht de overgang naar Sequoia nog steeds een verstandige keus.

I. De passiva op de staat van bezittingen en schulden

1. Continuïteitsreserve, reserve compensering AOW-tekort, reserve gebouwen en bestemmingsfonds groot onderhoud

Wat zijn voor de Stichting ATD Vierde Wereld wenselijke reserves?

Standaard is een continuïteitsreserve van 1 à 2 jaar om te kunnen blijven functioneren.

Bij ATD Vierde Wereld is er een bijzonderheid met het personeel. De vrijwilligers zijn een levenslang engagement aangegaan met de Vierde Wereldebeweging, maar wel op een minimumloon. Waar een andere organisatie het personeel kan inkrimpen wanneer het langdurig slecht gaat, is dit voor ons – voor wat de vrijwilligers betreft – geen optie.

Continuïteitsreserve onderdeel lonen vrijwilligers (4 jaar)	€ 325.000
overige uitgaven	€ 220.000
Reserve compensering AOW-tekort	€ 40.000
Reserve gebouwen	€ 100.000

Hiermee is de continuïteitsreserve voor de overige uitgaven minder dan 1,5 jaar geworden.

Het bestuur houdt er rekening mee dat ze binnen afzienbare tijd de continuïteitsreserve voor lonen vrijwilligers naar 3 jaar zal moeten terugbrengen.

2. De overige reserves

De overige reserves namen toe van € - 21.960 naar € 5.316.

3. Volutariaatsfonds

De Stichting ATD Vierde Wereld Nederland heeft met een door de notaris ontworpen akte een 'Fonds op naam' voor het volutariaat opgericht: het volutariaatsfonds. Op 11 april 2011 werd dit door de voorzitter en penningmeester van de stichting bekrachtigd.

Het doel van dit fonds is: "het leveren van een financiële bijdrage aan het bestrijden van kosten van het volutariaat en zijn leden binnen en buiten Nederland (waaronder bijvoorbeeld kosten voor ziekte en andere onkosten of het bijdragen in kosten voor organisatie van (inter)nationale volutariaatsbijeenkomsten) en voor uitingen van solidariteit met het internationaal volutariaat."

Dit fonds wordt beheerd door twee personen aangewezen door ATD Vierde Wereld. Uit de notariële akte vloeit voort dat dit fonds wel wordt opgenomen in de jaarrekening. De inkomsten en uitgaven worden door de accountant gecontroleerd en de beoordelingsverklaring betreft dus ook dit fonds.

4. Verplichtingen internationale beweging en andere bestemde giften

De internationale beweging ATD Vierde Wereld, mede samenhangend met de huur van het pand aan het Regentesseplein, is in 2004 voor vijf jaar de huur kwijtgescholden. De schenker heeft bepaald, dat de huurbedragen bij voorkeur bestemd moeten blijven voor het onderhoud van de gebouwen van de beweging in Nederland; maar ook andere belangrijke investeringen kunnen worden overwogen. In overleg met de chargé de mission voor de financiën van de internationale beweging is afgesproken dat onze stichting verantwoordelijk is voor de kosten van het groot onderhoud en dit te continueren tot een van beide partijen aangeeft verandering te behoeven.

Op de balans is zowel opgenomen bij de gewone reserves een post groot onderhoud als het bestemmingsfonds Groot Onderhoud Gebouwen. Op dit fonds als op de gewone reserves is in 2018 een beroep gedaan voor noodzakelijk onderhoud aan de recreatieboerderij 't Zwervel in Wijhe en het Landelijk Centrum in Den Haag.

J. Werkzaamheden van het bestuur

Het bestuur van de stichting kwam in 2018 vier keer in vergadering bijeen. In haar septembervergadering heeft het bestuur uitgebreid gesproken met twee vertegenwoordigers van het Algemeen Secretariaat (Délégation générale) van de internationale beweging.

Het bestuur stelde de jaarrekening vast en keurde de begroting goed. Regelmatig terugkerende onderwerpen waren de voortgang van de activiteiten van de beweging, de afwikkeling van enkele erfenissen/legaten, de stand van zaken van de financiën, de fondsenwerving, de stand van het onderhoud, de stand van zaken met betrekking tot de beleggingen, personele kwesties en de samenwerking/relatie van het bestuur met de coördinatiegroep en de internationale beweging.

Het bestuur is vooral in ondersteunende en (rand)voorwaardenscheppende zin betrokken bij de activiteiten van de beweging in Nederland en bestuurt op hoofdlijnen. Het wil haar vaste medewerkers voldoende ondersteuning en zekerheid bieden om concreet inhoud te kunnen geven aan de doelstellingen zoals die geformuleerd zijn in de meerjarenplanning. Het waakt over het welzijn van haar vaste medewerkers en allen die zich daadwerkelijk voor de beweging inzetten.

K. Vooruitzichten

In 2018 is verder voortgegaan op de tijdens het vernieuwingsproces in 2010 ingeslagen weg om “minder te doen om dieper te gaan”, hetgeen o.m. tot uitdrukking is gekomen in een strakker vasthouden aan de gemaakte planning en de in dat kader voorziene activiteiten. Door het geringe aantal vaste krachten moet nog vaker een beroep worden gedaan op vrijwilligers.

De vernieuwing blijft zich ook ‘vertalen’ in o.a. (de inhoud van) het blad Vierde Wereld en de geheel vernieuwde website en Facebook pagina. In dit kader passen ook de initiatieven om de opgedane kennis en ervaring, zowel voor wat betreft de situatie in Nederland als die opgedaan en opgebouwd door de internationale beweging onder de publieke aandacht te brengen. Dit is nodig zelfs nu de economie aantrekt en er nog steeds een groep mensen in langdurige armoede verkeert, zeker in situaties waarin er sprake is van generatie lange armoede die verder gaat dan alleen financiële teruggang.

Het vergroten van het landelijk netwerk met en rond gezinnen in armoede en het vinden en binden van nieuwe vrienden en donateurs, blijft bij dit alles een wezenlijk aandachtspunt.

Een gezonde financiële en materiële situatie is en blijft een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur van de stichting ATD Vierde Wereld Nederland. In 2018 is verder gegaan met de structurering en activering van de fondsenwerving.

Het bestuur wil tenslotte blijven onderstrepen hoe wezenlijk de trouwe inzet van de actieve leden en de onderlinge solidariteit zijn voor het realiseren van haar doelstelling: *ertoe bijdragen schrijnende armoede de wereld uit te helpen*. Het bestuur heeft er alle vertrouwen in dat deze menselijke basis zich de komende jaren verder zal versterken en uitbreiden.

L. Goedkeuring jaarrekening 2018

Het bestuur heeft de jaarrekening 2018 van de stichting ATD Vierde Wereld Nederland besproken in zijn vergadering van 29 maart 2019 en de (waarnemend) voorzitter en secretaris gemachtigd het verder af te handelen

Bij deze gelegenheid wil het bestuur zijn dankbaarheid uiten aan al diegenen die het afgelopen jaar in velerlei vormen ondersteuning aan de activiteiten van de stichting gaven.

's-Gravenhage, 17 mei 2019.

Namens het bestuur,

dhr. A.L.J. Flapper
waarnemend voorzitter

W.M.C. van Paassen
secretaris

w.g.

w.g.

JAARREKENING over 2018

1.1 BALANS PER 31 December 2018							
ACTIVA		1.4.1	2018		2017		
Immateriële vaste activa	1.4.1.1.	€	0		€	106	
Materiële vaste activa	1.4.1.2.	€	29.596		€	29.671	
				€	29.596		€ 29.777
Voorraden		€	2.598		€	2.687	
Vorderingen en overlop. activa	1.4.1.3.	€	1.164		€	5.401	
Effecten	1.4.1.4	€	525.328		€	561.902	
Liquide middelen	1.4.1.5	€	176.712		€	208.570	
				€	705.802		€ 778.560
Totaal				€	735.398		€ 808.337
PASSIVA		1.4.2					
Reserves en Fondsen		1.4.2.1					
Reserves		1.4.2.1.a					
Stichtingskapitaal		€	45		€	45	
Bestemmingsreserve groot onderhoud		€	100.000		€	100.000	
Continuïteitsreserve		€	500.000		€	500.000	
Reserve waardeverschillen beleggingen		€	46.970		€	85.014	
Overige reserves		€	5.316		€	(21.960)	
Reserve activa doelstelling		€	32.094		€	32.183	
Reserve activa bedrijfsvoering		€	99		€	280	
					684.524		695.562
Fondsen		1.4.2.1.b					
Bestemmingsfonds		€	644		€	62.020	
				€	644		€ 62.020
Schulden		1.4.2.2.					
Op korte termijn		€	50.230		€	50.755	
				€	50.230		€ 50.755
Totaal				€	735.398		€ 808.337

1.2	STAAT VAN BATEN EN LASTEN		Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
1.2.1	Baten				
	Baten				
	Baten uit eigenfondsenwerving	1.5.1	€ 184.244	€ 158.800	€ 206.990
	Baten met bestemming	1.5.2.	€ 81.564	€ 28.000	€ 75.476
	Subsidie van overheden	1.5.3.	€ 12.872	€ 4.000	€ 3.698
	Overige baten	1.5.5.	€ 9.641	€ 13.500	€ 16.811
	Som der baten		€ 288.321	€ 204.300	€ 302.975
			Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
1.2.2	Bestedingen aan doelstellingen				
	<i>(voor specificaties en verdeling van de kosten naar bestemming zie bijlage 1)</i>				
	Het ontmoetingscentrum 't Zwervel te Wijhe	1.6	€ -	€ -	€ 197.689
	Activiteiten in Nederland	1.6	€ 259.754	€ 295.823	€ -
	Partnerschap te Den Haag	1.6	€ -	€ -	€ 80.948
	Fonto te Delft	1.6	€ -	€ -	€ 6.683
	Ondersteuning internationale projecten	1.6	€ 28.254	€ 13.037	€ 2.601
	Sub Totaal		€ 288.008	€ 308.860	€ 287.921
1.2.3.	Kosten werving baten				
	Eigen fondsen werving	1.6	€ 13.857	€ 11.906	€ 15.003
1.2.4	Kosten beheer en administratie				
	Kosten beheer en Administratie	1.6	€ 27.946	€ 19.900	€ 26.748
	Som der lasten	1.6	€ 329.811	€ 340.666	€ 329.672
1.2.5	Financiële baten en lasten				
	Baten uit beleggingen/ rente bank	1.7	€ 24.371-	€ 21.000	€ 2.297
	Kosten belegginger	1.7	€ 6.464	€ 8.800	€ 7.105
	Som Financiële baten en lasten		€ 30.835	€ 12.200	€ 4.808-
	Resultaat exploitatie		€ 72.325-	€ 124.166-	€ 31.505-
	Toevoegingen ontrekkingen aan :				
	Bestemmingsfonds		€ 61.376-	-	€ 3.169
	Reserve activa doelstelling en bedrijfsvoering		€ 181-	-	€ 1.167-
	Reserve waardeverschillen beleggingen		€ 38.044-	-	€ 19.061-
	Overige reserves (éénmalig)		€ -	-	€ -
	Overige reserves		€ 27.276	-	€ 14.446-
	Totaal		€ 72.325-	-	€ 31.505-

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

I. Algemeen

De jaarrekening is ingericht en opgesteld in overeenstemming met BW2 Titel 9 en RJKC2 kleine fondswervendeorganisaties. Alle bedragen zijn in gehele euro's .

De doelstelling van de stichting ATD Vierde Wereld Nederland is vermeld in 4.0 : Doel en Aard van de Activiteiten

II Balans

1: Vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa heeft plaats tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen volgens de lineaire methode. Voor de aanschaffing gedurende het boekjaar vindt afschrijving tijdsevenredig plaats. De afschrijvingsperiode is gebaseerd op de verwachte levensduur van de activa . De geschatte levensduur van de activa bedraagt voor ;

--- Gebouwen	20 jaar
--- Auto	5 jaar
--- Inventaris	3 en 5 jaar
-- Immateriele activa	10 jaar

Onder de immateriele vaste activa wordt het Benelux registratierecht opgenomen.

2: Beleggingen

De waardering van de beleggingen heeft plaats tegen de actuele beurs waarde per ultimo september 2018. De nog niet gerealiseerde waarde-verschillen worden verantwoord in de reserve waardeverschillen beleggingen.

3: Vorderingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen.

4: Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Voor eventuele incourantheid wordt een voorziening gevormd.

5: Liquide middelen en kortlopende schulden

De liquide middelen en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

III Grondslagen bepaling van overschotten en tekorten

Het overschot of tekort wordt bepaald als het verschil tussen de Baten en de Bestedingen alsmede de bruto winst uit de verkoop van de artikelen , subsidies van overheden en baten uit beleggingen.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

1: Baten

Binnen de baten uit eigen fondsenwerving worden de donaties, legaten ,giften en verkoop goederen verantwoord .

De baten uit nalatenschap worden verantwoord in het jaar dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Bij de baten uit beleggingen wordt het bruto resultaat vermeld zonder aftrek van kosten.

2: Bestedingen

De kosten van de eigen organisatie worden toegerekend op basis van een realistische doorbelasting die is vastgesteld door het bestuur . Dit betreft met name het gebruik van het Landelijk Centrum in Den Haag, dat zowel gebruikt wordt voor administratie en beheer (Algemeen), voor Fondsenwerving en door het project Activiteiten. De huisvestingskosten zijn, conform de uitgebreide begroting, voor ¼ toegekend aan Algemeen, voor ¼ aan Fondsenwerving en voor ½ aan Activiteiten. Deze verhouding komt overeen met de verhouding van het aantal FTE's van deze verschillende projecten, waarbij het afgerond is naar kwarten.

Andere kleinere uitgavenposten op het Landelijk Centrum zoals kopieerkosten, kantoor-benodigdheden en porto worden verdeeld over de verschillende onderdelen van de verschillende projecten op basis van langjarige ervaring. Het gaat hier om minder dan 1,5% van de begroting. Dat bedrag is zo beperkt omdat grotere uitgaven als de portokosten van grote verzendingen, zoals van het Vierde Wereldblad, de Lidmaatschapsbrief e.d. direct bij de betreffende activiteit worden geboekt en vallen dus niet onder deze "realistische doorbelasting".

Daarnaast is er binnen het project Activiteiten sprake van een versleuteling van kopieerkosten, porto e.d. over subactiviteiten binnen het betreffende project.

3: Pensioen

De stichting ATD Vierde Wereld Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegde-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

4: Valuta

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

1.4 TOELICHTING OP DE BALANS						
ACTIVA 1.4.1.						
1.4.1.1. Immateriële vaste activa						
Benelux merkregistratie	€	Verkr prijs				
		1178				
Afschrijvingen		Stand per	Afschrij-	Desinvestering	Stand per	
	€	01-01-18	vingen		31-12-18	
	€	106	€	106	€	-
1.4.1.2. Materiële vaste activa						
Mutaties 2018						
		Verkr prijs	Aanschaf-	Desinvestering	Verkr prijs	
		01-01-18	fingen		31-12-18	
Materiële vaste activa						
Terreinen - 't Zwervel	€	29.496	€	-	€	29.496
Het ontmoetingscentrum 't Zwervel te Wijhe	€	240.735	€	-	€	240.735
Volkswagen		5.245				5.245
Inventaris	€	-	€	-	€	-
Balans per 31 december	€	275.476	€	-	€	275.476
		Stand per	Afschrij-	Desinvestering	Stand per	
		01-01-18	vingen		31-12-18	
Afschrijvingen						
Het ontmoetingscentrum 't Zwervel te Wijhe	€	240.735	€	-	€	240.735
Volkswagen	€	5.070	€	75	€	5.145
Inventaris	€	-	€	-	€	-
Balans per 31 december	€	245.805	€	75	€	245.880
		Stand per			Stand per	
		01-01-18			31-12-18	
Boekwaarde						
Terreinen - 't Zwervel	€	29.496			€	29.496
Het ontmoetingscentrum 't Zwervel te Wijhe	€	-			€	-
Volkswagen	€	175			€	100
Inventaris	€	-			€	-
Balans per 31 december	€	29.671			€	29.596
					2018	2017
1.4.1.3 Vorderingen						
Te ontvangen rente/dividend	€			232	€	475
Bijdragen jeugdontoeting	€			-	€	4.850
Personeel	€			-	€	31
Voorschotten / Vooruitbetaald	€			932	€	45
Debiteuren	€			-	€	-
Balans per 31 december	€			1.164	€	5.401

		2018	2017
1.4.1.4.A Beleggingen per fonds			
SPDR SP Global Div Aristocrats ETF	€	16.749	€ -
FundShare Sequoia Familie Aandelen Fonds	€	22.128	€ -
iShares Euro Corp Bond Sust Screen	€	74.755	€ 75.315
Power Shares Euro Stoxx High Div Vol	€	-	€ 34.800
iShares Sustainable MSCI Em Mrkt ETF	€	20.959	€ -
SPDR SP 400 US Mid Cap	€	-	€ 13.359
BNP Easy Etf MSCI Japan Contr Weapons	€	5.052	€ -
Amundi ETF Floating Rate Euro Corp 1-3	€	53.604	€ 54.335
Vanguard FTSE Dev Asia Pasific ex Jpn	€	13.319	€ 54.895
iShares DJ STOXX Global Select Div 100	€	19.624	€ 21.896
SPDR Barclays Convertible Sec. ETF	€	40.017	€ 21.079
Invesco Euro Stoxx HD Low Vol ETF	€	30.863	€ -
Think Sustianable World Ucits ETF	€	85.055	€ 91.781
BNP Paribas 6,30% 2017-2018 08/02	€	-	€ 20.782
SPDR Barclays Portfolio ST Treasury ETF	€	-	€ 26.192
SPDR Thomson Reuters Global	€	61.815	€ 62.776
UBS Barclay US Liquid Corp	€	44.825	€ 46.088
Lyxor \$ FRN EUR Monthly Hedged	€	36.563	€ 38.604
Balans per 31 december	€	525.328	€ 561.902
1.4.1.4. B beleggingen per risico groep			
Zakelijke waarden	€	210.000	€ 237.513
Vastrentende waarden	€	315.328	€ 324.389
Balans per 31 december	€	525.328	€ 561.902
1.4.1.5 Liquide middelen			
Binckbank	€	1.897	€ 866
Binckbank (dollarrekening)	€	6.060	€ 1.380
ING ZKL Spaarrekening	€	4.228	€ 25.205
ING rekening courant	€	41.937	€ 86.245
ING rekening courant Fonto	€	137	€ 717
ING rekening courant Wijhe	€	1.189	€ 5.844
ING rekening courant Partnerschap	€	-	€ 884
ING ATD Volontariaatsfonds	€	32.618	€ 28.812
ASN	€	88.215	€ 58.117
Kasgeld	€	431	€ 500
Balans per 31 december	€	176.712	€ 208.570

PASSIVA 1.4.2				2018	2017
1.4.2.1	Verdeling Reserves en Fondsen				
	Reserves	€	684.524	€	695.562
	Fondsen	€	123.396	€	62.020
	Balans per 31 december	€	807.920	€	757.582
1.4.2.1.a	Reserves				
	Stichtingskapitaal	€	45	€	45
	Balans per 31 december	€	45	€	45
	Bestemmingsreserve groot onderhoud				
	Saldo per 1 januari	€	100.000	€	100.000
	Onttrekkingen boekjaar	€	-	€	-
	Balans per 31 december	€	100.000	€	100.000
	Continuïteitsreserve				
	Saldo per 1 januari	€	500.000	€	500.000
	Correctie i.v.m. bestuursbesluit	€	-	€	-
	Balans per 31 december	€	500.000	€	500.000
De reserves zijn nodig om bij tegenvallende inkomsten voort te kunnen gaan met de activiteiten, voor het bieden van een reële rugdekking aan vrijwilligers die een levenslang engagement met de beweging zijn aangegaan (op minimumloon), voor groot onderhoud en voor compensatie pensioentekort (wegens langjarig verblijf in buitenland t.b.v. de beweging). De gewenste reserve is naar de mening van het bestuur € 800.000. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 1.1 van het bestuursverslag					
	Reserve waardeverschillen beleggingen				
	Saldo per 1 januari	€	85.014	€	104.079
	Mutatie boekjaar	€	38.044-	€	19.065-
	Balans per 31 december	€	46.970	€	85.014
	Overige reserves				
	Saldo per 1 januari	€	21.960-	€	7.514-
	correctie i.v.m. bestuursbesluit	€	-	€	-
	Mutatie boekjaar	€	27.276	€	14.446-
	Balans per 31 december	€	5.316	€	21.960-
	Reserve activa doelstelling				
Dit is van het eigen vermogen vastgelegd in de materiële vaste activa (terreinen, gebouwen en voorraden) direct in gebruik van de bedrijfsvoering, zij kan daardoor niet meer voor andere doeleinden worden ingezet.					
	Saldo per 1 januari	€	32.183	€	32.711
	Afschrijving gebouw	€	-	€	-
	Voorraad mutatie	€	-89	€	-528
	Balans per 31 december	€	32.094	€	32.183
			2018		2017
	Reserve activa bedrijfsvoering				
Dit is van het eigen vermogen vastgelegd in de materiële vaste activa (inventaris en vervoermiddelen) direct in gebruik van de bedrijfsvoering, zij kan daardoor niet meer voor andere doeleinden worden ingezet.					
	Saldo per 1 januari	€	280	€	1.447
	Aanschaf	€		€	
	Afschrijving	€	(181)	€	(1.167)
	Balans per 31 december	€	99	€	280

1.4.2.1.b Fondsen							
Bestemmingsfonds							
Saldo per 1 januari				€	62.020	€	58.851
Toevoegingen boekjaar				€	-	€	42.704
Onttrekkingen boekjaar				€	61.376	€	(39.535)
Balans per 31 december				€	644	€	62.020
Verloopoverzicht bestemmingsfonds		Stand per	Toe-	Ont-		Stand per	
		01-01-18	gevoegd	trekking		31-12-18	
Computer Software Fonto	€	644	€ -	€ -	€	644	
Groot Onderhoud Gebouwen	€	61.376	€ -	€ 61.376	€	-	
Volontariaatsfonds	€		€ -	€ -	€	-	
Balans per 31 december	€	62.020	€ -	€ 61.376	€	644	
1.4.2.2 Kortlopende schulden							
						2018	2017
Internationale Beweging ATD-Vierde Wereld							
Saldo per 1 januari				€	-	€	-
Huur Regentesseplein 13, Den Haag				€	-	€	11.004
Verrekening				€	-	€	11.004-
				€	-	€	-
Overige							
Crediteuren				€	3.039	€	6.063
Loonbelasting en premies				€	2.499	€	4.479
Pensioenfonds				€	(13)	€	3
Accountant				€	4.840	€	4.840
Personeel inzake salarissen				€	-	€	-
Volontariaatsfonds				€	32.618	€	28.812
Vakantietoeslag				€	7.247	€	6.558
Balans per 31 december				€	50.230	€	50.755
Totaal				€	50.230	€	50.755
Volontariaatsfonds							
ATD Vierde Wereld wenst de ontvangsten van het in verleden gemelde bestemmingfonds Volontariaatsfonds afgescheiden te houden van haar overige bezittingen. Bij onderhandse acte getekend 20 maart/ 11 april 2011 is dit Fonds opgericht. Dit Fonds wordt beheerd door 2 personen aangewezen door ATD Vierde wereld.							
						2018	2017
Het Verloop van dit volontariaats fonds :							
Saldo per 31 december:				€	28.812		24.082
Ontvangen rechtstreeks op Volontariaatsfonds				€	3.806		4.730
Uitgaven				€	-		-
Balans per 31 december				€	32.618		28.812

2.0 NADERE SPECIFICATIES van de BATEN en LASTEN				
2.1	Bestedingen doelstelling in Nederland			
	Bestedingen aan doelstelling	€	288.008	€ 287.921
	Ondersteuning internationale projecten	€	28.254	€ 2.601
	Lokale bestedingen	€	259.754	€ 285.320
2.2	Percentages		Werkelijk 2018	Begroot 2018
				Werkelijk 2017
	Kosten eigen fondsenwerving tov baten eigen fondsenwerving		5,21%	6,4%
	Kosten beheer en administratie tov totale lasten		8,47%	5,8%
	Besteed aan de doelstelling tov totale baten		99,9%	151,2%
2.3	Toelichting personeelskosten			
	Lonen en salarissen	€	98.812	€ 93.991
	Sociale lasten	€	20.992	€ 15.306
	Pensioenlasten	€	4.623	€ 4.414
	Vergoeding stagiaires	€	33.501	€ 30.000
	Overige personeelskosten	€	1.938	€ 6.916
	Totaal	€	159.866	€ 150.627
				€ 132.062
2.4	FTE's			
	Het gemiddelde aantal FTE's in 2018 bedroeg: 5,4 (In 2017 : 4)			

2.5. Vergelijking begroting 2018 met de werkelijke cijfers

In het algemeen bewogen de uitgaven van de activiteiten zich binnen de begrotingskaders.

De kosten van *fondsenwerving* bedroegen € 13.857 dat is € 2.000 meer dan begroot. Het verschil wordt geheel veroorzaakt door de verdeling van tegenvallende onderhoudskosten van het Landelijk Centrum in Den Haag

De uitgaven voor *beheer en administratie* bedroegen in 2018 € 27.946 (zonder de beheerskosten van de beleggingen van € 6.462) dat is € 8.000 meer dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door hoger uitvallende kosten administratiekantoor, door de toedeling van een deel van de tegenvallende onderhoudskosten. Bovendien zijn in tegenstelling tot de begroting de telefoon- en kopieerkosten niet versleuteld over de verschillende activiteiten. Onder beheer en administratie vallen de secretariaatsmedewerker, huisvesting van de administratie, kosten administratiekantoor (boekhouding, salarisadministratie en jaarrekening), inschrijving Kamer van Koophandel, de kosten van het bestuur waaronder de verzekering bestuurdersaansprakelijkheid, kosten accountant en enkele andere geringe kosten.

Het percentage van de administratieve kosten bedraagt in 2018 8,47%% van de totale uitgaven (in 2017 8,11%). Het bestuur meent dat het ten opzichte van vergelijkbare organisaties aan de lage kant is.

Activiteiten in Nederland, voorheen waren dit de projecten Partnerschap en 't Zwervel (Wijhe), omdat deze steeds meer in elkaar overliepen zijn deze ook boekhoudkundig samengebracht.

De post groot onderhoud hebben we in de loop van het jaar met € 85.000 moeten verhogen vanwege tegenvallende kosten van noodzakelijk onderhoud. Deze extra kosten worden deels gefinancierd uit giften, en verder gefinancierd uit de reserves. De uitgaven voor groot onderhoud waren in 2018 lager dan begroot, mede omdat een deel van dit onderhoud en de betreffende rekeningen doorliepen naar 2019.

De kosten voor activiteiten in Nederland waren, afgezien van de gebouwen, lager dan begroot, zo was er een forse meevaller bij de onkosten van de wenskaarten, dat gold ook voor het Vierde Wereldblad. Ook speelt mee dat vanwege het relatief omvangrijke groot onderhoud er weinig activiteiten op 't Zwervel konden plaatsvinden, maar zijn verplaatst naar lokale bijeenkomsten. Door inzet van de leden van de beweging zijn die in veel gevallen beperkt in kosten geweest. Ook voor de andere activiteiten is deze – inventieve - inzet van de vrijwilligers belangrijk waardoor het lukt goedkoper te werken dan was voorzien.

Bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vacatiegelden of andere vergoedingen. Onkosten, zoals reiskosten, worden op declaratiebasis vergoed.

3.0 Niet uit de Balans blijvende verplichtingen

Er is een latente verplichting voor Nederlandse Volontaires die een periode in het buitenland hebben gewerkt. Deze morele verplichting is niet in rechte afdwingbaar. Er is nader onderzoek gaande.

4.0 DOEL en AARD van de Activiteiten

DOELSTELLINGEN VAN DE STICHTING (Art. 3 van de Statuten)

Lid 1 De stichting heeft ten doel:

- a. Het nemen en steunen van initiatieven die beogen al hetgeen het leven, de persoon en het gedachtegoed van Père Joseph Wresinski betreft levend te houden en bijgevolg;
- b. Het opsporen van en de strijd tegen de maatschappelijke en culturele buitensluiting van mensen, in het bijzonder de meest ernstige vormen daarvan.
- c. Het bijeenbrengen van de armsten en meest uitgesloten in een maatschappelijke stroming, de Vierde Wereld, waarin de armsten met hun bondgenoten (leden van het internationaal volontariaat en medestanders) samen strijden voor een samenleving zonder extreme armoede en maatschappelijke uitsluiting.
- d. Het vertegenwoordigen van de uitgesloten en de verdediging van hun rechten, voor zover en tot zolang zij daar zelf niet toe in staat zijn. Oogmerk is hen ten spoedigste zelf daartoe in staat te stellen.
- e. De volle ontplooiing en participatie van die personen en bevolkingsgroepen, welke het meest misdeeld zijn in de samenleving die hen omgeeft, en wel door middel van daadwerkelijke actie en van wetenschappelijk onderzoek

Lid 2 De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. Het oprichten, resp. het bevorderen van de oprichting van instellingen die bijdrage tot de oplossing en het verdwijnen van maatschappelijke en culturele uitsluiting.

De stichting richt onder andere op:

-teams van volontairs, behorend tot het internationaal volontariaat van de beweging, gespecialiseerd in het werk te midden van ten achtergestelde en behoeftige milieus;

-teams van volontairs, behorend tot het internationaal volontariaat van de beweging, gespecialiseerd in wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot armoede en uitsluiting;

-groepen van medewerkers die de doelstelling van ATD- Vierde Wereld in eigen dorp, stad of regio naar vermogen steunen;

- b. Een nauwe samenwerking met ATD-Vierde Wereld-organisaties in andere landen en met name in het kader van de "Internationale Beweging ATD-Vierde Wereld".
- c. In de meest geschikte vormen samen te werken met of steun te verlenen aan alle instellingen en organisaties, nationale of internationale, openbare of particuliere, welke kunnen bijdragen aan de verwezenlijking van haar doel.
- d. In het bijzonder, rechtstreeks of met medewerking van iedere natuurlijke of rechtspersoon, welke haar beginselen onderschrijft, ATD- Vierde Wereld Nederland te verzekeren van samenwerking met de hierop gerichte instellingen en organisaties, waarvan de middelen zullen worden aangewend voor duurzame verwezenlijking van haar doel.
- e. De publieke opinie waakzaam te maken en algemene belangstelling te doen ontstaan voor de situatie van de maatschappelijke en culturele buitensluiting en voor de middelen die ter bestrijding daarvan kunnen worden aangewend, in het bijzonder door middel van het verspreiden van de door haar verworven kennis op dit gebied.

1.6 Bijlage 1											
<i>Specificatie en verdeling van kosten naar bestemming</i>											
Bestemming	Doelstelling				Werving	Kosten	Beheer en administratie	Totaal 2018	Begroot 2018	Totaal 2017	
Lasten	Activiteiten in Nederland				Ondersteuning Internationale projecten	Eigen Fondsen werving	Beleggingen	Algemeen			
Publiciteit en communicatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.500	18.156
Personeelskosten	124.164	-	-	28.254	7.448	-	-	159.866	133.069	132.062	
Huisvestingskosten	97.475	-	-	-	4.752	-	5.109	107.336	130.815	92.273	
Kantoor- en algemene kosten	4.624	-	-	-	1.657	-	22.572	28.853	30.703	26.608	
Specifieke kosten activiteiten	33.491	-	-	-	-	-	265	33.756	53.379	60.573	
Totaal	259.754	-	-	28.254	13.857	-	27.946	329.811	349.466	329.672	

Bijlage 2

VERANTWOORDINGSVERKLARING 2018 VAN STICHTING ATD VIERDE WERELD NEDERLAND

Het bestuur van de Stichting ATD Vierde Wereld Nederland, hierna ook te noemen “de beweging”, verklaart

1. met betrekking tot de scheiding tussen de functies “toezicht houden” en “uitvoering”

dat de uitgangspunten voor de vitale en formele structuur van de internationale beweging ATD Vierde Wereld in Nederland, hun functioneren en onderlinge relatie en de verhouding met het algemeen secretariaat en de afvaardiging voor de regio Europa van de internationale beweging ATD Vierde Wereld zijn vastgelegd in een werkdocument van september 2008, dat het uitgangs- en vertrekpunt vormt voor de relatie en taakverdeling tussen bestuur en coördinatiegroep en die van bestuur en de internationale beweging.

dat conform het daarin gestelde het bestuur de juridische, financiële en publieke voorwaarden moet scheppen om de vitale structuur, waarin de uitvoering plaatsvindt, te ondersteunen en in stand te houden.

dat er sprake is van een regelmatig overleg tussen het nationale coördinatieteam en de voorzitter van het bestuur teneinde een goede afstemming tussen de formele en de vitale structuur te waarborgen en fricties te voorkomen resp. tot een minimum te beperken.

dat minimaal één lid van het nationale coördinatieteam aanwezig is tijdens de bestuursvergaderingen, teneinde een toelichting te geven op het verloop van de activiteiten, die plaatsvinden in de vitale structuur, alsmede de uitwisseling en discussie daaromtrent te ondersteunen. Dit naast de afstemming qua intenties en geïnformeerd zijn, die uitgaat van diens aanwezigheid tijdens de bestuursvergaderingen en het periodieke overleg met de voorzitter.

2. met betrekking tot de optimalisatie van de effectiviteit en de efficiency van de bestedingen

dat er in 2018 in iedere bestuursvergadering, en wel aan de hand van een door de boekhouding in overleg met de penningmeester opgemaakte tussenbalans, is stil gestaan bij en gekeken naar de stand van/het al dan niet in de pas lopen van de inkomsten en uitgaven en de mate waarin activiteiten hebben bijgedragen aan de hoofddoelstellingen.

dat het bestuur er in de tweede helft van 2008 voor heeft gekozen de destijds bij Van Lanschot Chabot belegde gelden voortaan (actiever) te laten beheren en wel door Sequoia Vermogensbeheer middels een laag risicoprofiel. Het primaire doel hierbij is behoud van het kapitaal, met als secundaire doel inflatieverlies zo mogelijk te compenseren. Pas op de derde plaats komt een eventuele extra opbrengst. Dit heeft in 2018 geleid tot een negatief resultaat. Het bestuur beseft dat het nut van beleggen gezien moet worden over een langere periode. En over een langere periode gezien blijft het resultaat beter dan via een spaarrekening zou zijn behaald. Nadruk kreeg ook in 2018 de stapsgewijze activering van de fondsenwerving, hetgeen zich naar verwachting in de volgende jaren zal gaan vertalen in hogere opbrengsten fondsenwerving.

3. met betrekking tot de optimalisatie van de omgang met belanghebbenden

dat onder belanghebbenden in de zin van het functioneren van de Stichting ATD Vierde Wereld Nederland in de eerste plaats worden verstaan de personen en gezinnen, betrokken bij de activiteiten van de beweging, die zelf armoede van dichtbij ervaren;

dat telkenjare - in 2018 op 22 september - door bestuur en coördinatieteam een jaarvergadering wordt geïnitieerd, tijdens welke het bestuur en de coördinatieteam, die de activiteiten van de beweging in Nederland coördineert, rekening en verantwoording afleggen van de uitgaven en inkomsten, zoals tot uitdrukking gebracht in de jaarrekening betreffende het achterliggende begrotingsjaar.

dat er (ook) in 2018 bij de diverse activiteiten van de beweging in Nederland overleg en afstemming heeft plaatsgevonden met name de mensen, die actief betrokken zijn bij deze activiteiten, en meer specifiek met degenen onder hen, die (langdurige) armoede van dichtbij kennen.

dat donateurs, ingeval van een grotere gift, consequent, zo mogelijk binnen een maand, via een brief zijn geïnformeerd over actuele activiteiten binnen de beweging. Donateurs ontvangen desgevraagd een jaarverslag en/of een recent exemplaar van het blad "Vierde Wereld", dat vier keer per jaar verschijnt. Op deze manier wordt getracht een goed contact met (ook) donateurs in stand te houden en relevante informatie te verschaffen van activiteiten en ontwikkelingen binnen de beweging.

4. met betrekking tot de functiescheiding tussen bestuur en coördinatieteam

dat aan het principe van functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht invulling is gegeven conform het gestelde in de statuten, nader uitgewerkt in het werkdocument "Uitgangspunten voor de vitale en formele structuur van de internationale beweging ATD Vierde Wereld in Nederland, hun functioneren en onderlinge relatie en de verhouding met het algemeen secretariaat en de afvaardiging voor de regio Europa van de internationale beweging ATD Vierde Wereld" van september 2008;

dat de leden van het nationale coördinatieteam in de gelegenheid zijn gesteld de bestuursvergaderingen bij te wonen en een toelichting te geven op de activiteiten binnen de vitale structuur, van welke gelegenheid hij resp. ingeval van zijn verhindering de medestander met wie hij samen de coördinatiegroep vormt, consequent gebruik heeft gemaakt;

dat het bestuur op hoofdlijnen en op afstand functioneert, met dien verstande, dat er in de gevallen, dat dit nodig wordt geacht, overleg en afstemming plaatsvindt met het nationale coördinatieteam en indien nodig met team Europa of het Algemeen Secretariaat van de internationale beweging, met de intentie, dat de activiteiten genoemd in de activiteitenplanning zoveel mogelijk doorgang kunnen vinden resp. dat er, waar/wanneer dat gewenst is, temporisering plaatsvindt.

's-Gravenhage, 29 maart 2019.

Namens het bestuur,

dhr. A.L.J. Flapper
waarnemend voorzitter

W.M.C. van Paassen
secretaris

Bijlage 3

Activiteitenplan 2019

Inleiding

Stichting ATD Vierde Wereld streeft naar de verwezenlijking van alle mensenrechten in hun ondeelbaarheid voor alle mensen. Zij wil naast de armsten staan en opkomen voor hun gelijkwaardigheid en de samenleving zodanig beïnvloeden, dat de rechten van de armsten worden onderkend, gerespecteerd en gerealiseerd.

Voor de komende jaren heeft de beweging ATD Vierde Wereld als haar belangrijkste koers en oriëntatie bepaald: **'Niemand achterlaten'**.

Niemand achterlaten of *'ledereen mee'* is de oproep van hen die zich elke dag verzetten tegen armoede en die weigeren om de meest uitgeputte mensen in de steek te laten. Zij leren ons de voorwaarden voor duurzame vrede.

'Niemand achterlaten' wil zeggen: de mensen bereiken die het meest uitgesloten zijn en verwaarloosd worden. Met hen willen we relaties opbouwen van nabijheid en vertrouwen, een langdurige betrokkenheid aangaan en hen een plek bieden binnen de Beweging. Dit is het fundament waardoor mensen in armoede hun schaamte kunnen overwinnen en zich veilig voelen om hun leven met anderen in eigen handen te nemen. Dit is het houvast om samen te durven geloven in het slagen van onze projecten, zowel onze dagelijkse activiteiten als het grotere doel van de weigering van extreme armoede als noodlot. Al 60 jaar brengen we dit in praktijk. De sfeer verandert in de wijken. De bewoners ervaren samen solidariteit, trots en broederschap. Mensen geven opnieuw zin aan hun leven. De officiële instanties staan meer open voor dialoog en veranderen hun manier van werken.

De beweging bestaat uit haar actieve leden. Dit zijn:

- Mensen die armoede in hun leven meemaken (**ervaringsdeskundigen**). Zij zijn de eersten die dagelijks tegen armoede opstaan en voor een menswaardig bestaan strijden. Zij ondervinden de tekorten van onze democratische samenleving. Zij worden in de Beweging ondersteund om hun verhaal te doen en samengebracht om bondgenoten te ontmoeten. Deze "ervaringsdeskundigen" werken actief mee in de beweging en verenigen zich in lokale groepen in het land.
- **Het internationale volontariaat** verenigt mannen en vrouwen (429 wereldwijd) van verschillende nationaliteiten, uit alle milieus, uit allerlei beroepsgroepen en met uiteenlopende levensbeschouwingen. Volontairs zetten zich in om extreme armoede op te heffen. Als vaste medewerkers van ATD Vierde Wereld zetten zij voor langere tijd / levenslang hun ervaring, kennis en bevoegdheid in. Ze ontvangen hiervoor, ongeacht hun opleidingsniveau, anciënniteit of verantwoordelijkheid in de organisatie, hetzelfde loon (in Nederland het minimumloon). Zij staan garant voor de doelstellingen van de beweging, in het bijzonder voor de trouw en prioriteit aan de allerarmsten.
- **Medestanders**, zij zijn de bruggenbouwers tussen de samenleving en de mensen die worden uitgesloten. Op school, op de werkplek, in de kerk, vereniging of politieke partij: daar waar medestanders in hun dagelijks leven actief zijn, laten ze de stem van de armsten horen en helpen zo om de samenleving van binnenuit te veranderen. Velen zetten zich op vrijwillige basis in om te helpen met het werk en de activiteiten van de Beweging of staan gezinnen in armoede terzijde en worden door hen geïnspireerd.

Activiteiten bij de lokale groepen van ATD Vierde Wereld

Niemand achterlaten

Het doel om niemand achter te laten en op zoek te gaan naar de armsten heeft zich geconcretiseerd in de lokale groepen. Via onze contacten en via onze partners ontmoeten wij voorvechters op het gebied van mensenrechten. Wij ontmoeten jonge moeders die moeten knokken om hun kinderen te kunnen onderhouden.

Een voorbeeld: Een moeder moest zes weken zonder inkomen leven omdat de bewindvoerder haar niet had ondersteund om een uitkeringsaanvraag in te dienen. Deze moeder bleef staan ondanks de moeilijke situatie, vocht voor haar kinderen, en deed alles zodat de kinderen niet bewust werden van de ellende thuis. "Mijn kind heeft het al moeilijk genoeg op school, ik wil niet het erger maken", vertelde de moeder. Gelukkig kon de oma het kleine gezin ondersteunen. Oma krijgt vijftig euro in de week. Ze koos om minder te gaan eten zodat de kleinkinderen iets konden krijgen met Sinterklaas.

Activiteiten van de lokale groepen

Amersfoort

In Amersfoort hebben de leden van de groep gekozen om opnieuw schrijfworkshops te gaan beginnen, met het doel om daarmee nieuwe mensen te bereiken. In november is de training 'Vanuit je hart schrijven' gestart. Het gaat om een maandelijkse workshop met als doel om creatief schrijven te bevorderen. Op die manier leren mensen zichzelf beter kennen en kunnen ze zich ook inleven in stukken uit het leven van Joseph Wresinski, oprichter van ATD Vierde Wereld. IndeBuurt033 heeft besloten om dit project financieel te ondersteunen. Vanuit de schrijfworkshops in Amersfoort is een initiatief ontstaan om na de zomer ook in Apeldoorn schrijfworkshops te gaan organiseren.

Breda

In Breda werken wij samen met het Annahuis. Het Annahuis heeft tot doel een ontmoetingsplaats te bieden aan mensen die in een sociaal maatschappelijk kwetsbare positie verkeren en hen te helpen hun eigen krachten en talenten te ontwikkelen, zodat hun menselijke waardigheid gestalte kan krijgen. Jan Timmers, ervaringsdeskundige uit Breda die zelf spookburger is geweest, blijft mensen zoeken die dezelfde ervaring kennen. Twee mensen uit Breda nemen deel aan de werkgroep 'Bestaansrecht'.

Emmen en omgeving

In de regio Emmen kennen wij een aantal gezinnen uit de periode waar wij vakanties op de boerderij organiseerden. Na het overlijden van Tilly Oort, medestander uit de Regio enkele jaren geleden, hebben de gezinnen van de Vierde Wereld uit deze regio zich georganiseerd om regelmatig contact met elkaar te kunnen hebben. Ondersteund door vrijwillig en medestander uit andere regio's komen ze een keer per twee maanden bij elkaar en nemen deel aan de werkgroep 'Recht op gezinsleven'.

Oss

Naast activiteiten om de Beweging te kunnen aanbieden door o.a. vertegenwoordiging in de Adviesraad Sociaal Domein Oss en in het platform Met Elkaar Oss tegen Armoede, blijft de groep Oss focus houden op het recht op gezinsleven voor de armste gezinnen. Vanuit deze invalshoek gaat de medestander in Oss naar andere plekken waar mensen in armoede zich bijeenbrengen en streeft ernaar ouders te ontmoeten van wie de kinderen uit huis geplaatst zijn. De uithuisplaatsing van de kinderen vanwege armoede blijft helaas een aandachtspunt in Nederland. Een lokale subsidie van het Gemeente Oss ondersteunt dit project.

Utrecht

Het Ubuntu Huis in Utrecht wil naast het organiseren van praktische en ontspannende

activiteiten, de inzichten en ervaringen van mensen in armoede verzamelen en verdiepen. Het Ubuntu Huis brengt een kleinschalige lokale beweging op gang van mensen die voor zichzelf en voor elkaar opkomen. Zij ontwikkelen samen een bredere visie dan alleen het overleven in hun eigen situatie, zodat zij elkaar kracht kunnen geven. Via het netwerk van het Ubuntu Huis worden veel mensen bereikt die uit landen in Afrika komen. Vaak hebben zij ook te maken met problemen rond inschrijving in de gemeentelijke of landelijke administratie, wat een aanknopingspunt is met de werkgroep 'Bestaansrecht'.

Zwolle

In Zwolle is de Joseph Wresinski Stichting heel actief. Deze theatergroep heeft een vaste plek waar ze kunnen repeteren. Een keer per jaar organiseren ze een kerstdiner waarbij ATD Vierde Wereld altijd uitgenodigd wordt. Een leesgroep komt een keer per maand bij elkaar om samen een boek te lezen en uit te diepen. In 2018 hebben ze het boek van Niek Tweehuisen, 'Strootjes in het zand' gelezen.

Zuid Limburg

De lokale groep Zuid-Limburg komt een keer per week bij elkaar in een huiskamer. Zo'n huiskamer is een plek van ontmoeting en creativiteit. Een plek waar ze samen de vragen voorbereiden voor het landelijke forum, waar er naar elkaar geluisterd wordt en waar je kan leren het woord te nemen. De huiskamer is ook een plek van waaruit actie ondernomen wordt, door het organiseren van de 'Werelddag van verzet tegen extreme armoede en uitsluiting' op 17 oktober, en door deelname aan vergaderingen en alliantiedagen die worden georganiseerd door Stichting de Pijler, een organisatie die aandacht vraagt voor armoedebestrijding op provinciaal niveau.

Activiteiten van de landelijke themawerkgroepen

- De werkgroep 'Bestaansrecht' komt bij elkaar een keer per twee maanden en werkt aan een landelijke bijeenkomst en manifestatiedag die zal plaatsvinden op 10 december (Internationale Mensenrechtendag), met als thema "bestaansrecht voor iedereen".

Deze actiedag wordt ook mede georganiseerd door lokale activiteiten: theater met mensen die asielzoekers zijn geweest in Utrecht (in samenwerking met het Ubuntu Huis), 17 oktober manifestaties, themabijeenkomst in samenwerking met stadLAB033 in Amersfoort, dialoogbijeenkomsten uit het huiskamerproject uit Den Haag-Zoetermeer... In september 2019 zal er een ontmoetingsdag plaatsvinden op de boerderij 't Zwervel in het kader van deze voorbereiding. Ook de Joseph Wresinski Cultuur Stichting heeft zijn interesse en medewerking toegezegd.

- De werkgroep 'Recht op gezinsleven' is van start gegaan. Deze werkgroep wil in contact met ouders van wie de kinderen zijn uit huis geplaatst vanwege armoede. Er zijn al een 10tal gesprekken soms individueel soms in een groep geweest ter voorbereiding van de expertise. Vanuit deze gesprekken wil ATD Vierde Wereld in 2020 de resultaten en aanbevelingen in een publicatie uitgeven. Dit wordt de aanleiding om een landelijke bijeenkomst te organiseren waarbij gezinnen van de vierde Wereld en professionals bij elkaar zullen komen. In 2019, gaat de werkgroep door met de individuele en groeps gesprekken en het vinden van partners om deze dag te organiseren: met name de kinderonbudsman.

Activiteiten bij het Landelijk Centrum in Den Haag

In Den Haag, op de begane grond van het Landelijk Centrum, is een huiskamerproject gestart. Het doel van dit project is de armste mensen te bereiken en met hun het project op te bouwen. Een ander doel is het Landelijk Centrum laagdrempelig maken voor mensen uit de wijk. Op

die manier hopen mensen van dit project ook meer mensen te leren kennen en ook contacten te kunnen leggen met andere organisaties uit de wijk. Maex Impuls heeft dit project in zijn opstartfase ondersteund. De actieve leden van de lokale groep uit Zoetermeer nemen ook deel aan het huiskamerproject.

Vanuit het huiskamerproject hebben we contact gelegd met andere organisaties om mee samen te werken, zoals:

- Bureau Kiemkracht van Jeroen Boon. Kiemkracht is actief op lokaal niveau, op het gebied van duurzaamheid, deeleconomie (een buurtschuur), armoede etc.
- De Volharding / Stichting Steun en Toeverlaat. De Volharding heeft een buurtcentrum vlakbij ons landelijk centrum, met maaltijden, klusvrijwilligers (“Blijmakers”), inloosprekuren en ook een soort huiskamerproject.
- Coöperatie Eva, een sociale coöperatie die vrouwen met een uitkering ondersteunt op weg naar economische zelfstandigheid.
- WeMove, zelfregiegroepen van minima die ondernemen op kleine schaal.

Ook vinden er vanuit het landelijk centrum huisbezoeken plaats bij arme gezinnen, om niemand achter te laten en deze gezinnen te laten zien dat zij er niet alleen voor staan. Het plan is regelmatige themabijeenkomsten of dialoogbijeenkomsten te organiseren om de Vierde Wereld Beweging aan nieuwe mensen te kunnen aanbieden.

Activiteiten bij Ontmoetingscentrum 't Zwervel

Landelijke ontmoetingsdag: Op deze jaarlijkse dag in september komen leden van de Beweging ATD Vierde Wereld vanuit alle lokale groepen en werkgroepen bij elkaar in 't Zwervel. Ook vragen wij verschillende organisaties uit Nederland die armoede bestrijden zich te presenteren. Begin september zijn er enkele voorbereidingsdagen voor de landelijke ontmoetingsdag.

Groot onderhoud van de boerderij: Er is op dit moment een noodzakelijke verbouwing nodig op de boerderij. Na veertig jaar is het gebouw aan groot onderhoud toe. Veel werk is inmiddels al gedaan. De buitenkant van de boerderij is zo goed als af, de keuken is volledig gerenoveerd, de elektriciteit moet nog vernieuwd worden, de raamkozijnen aan de binnenkant moeten geschilderd worden en de slaapkamers boven moeten nog gebruiksklaar gemaakt worden.

Daarnaast is een **denkproces over de toekomst** in gang gezet, zodat de functie van de boerderij aangepast kan worden aan de uitdagingen van deze tijd. Een werkgroep bestudeert hoe de functie en het beheer van de boerderij in de toekomst het best vorm kunnen krijgen.

En iedere dinsdag en woensdag is de **boerderij open voor vrijwilligers** om te komen klussen / werken in de moestuin, op het veld en in de boerderij.

Bijlage 4

		Begroting 2019
FONDSENWERVING		
Baten uit eigen fondsenwerving		
Giften en bijdragen		86.300
Giften met bestemming		28.000
Legaten		45.000
Lidmaatschappen int. Beweging		9.000
Vakantiegeldbrieven		11.500
Totaal baten eigen fondsenwerving		179.800
kosten eigen fondsenwerving		
		12.846
In % van baten eigen fondsenwerving		7%
Verkopen publicaties en wenskaarten		
Resultaat verkopen publicaties		500
Resultaat verkopen wenskaarten		3.500
Totaal resultaat verkopen		4.000
Resultaat eigen fondsenwerving		170.954
Rentebaten en resultaat beleggingen		15.100
Overheidssubsidies		1.000
Overige baten en lasten		13.500
Totaal beschikbaar voor de doelstelling		200.554
BESTEDINGEN AAN DOELSTELLINGEN		
Activiteiten in Nederland		175.303
Ondersteuning internationale projecten		28.852
Overige, administratie en beheer		28.262
Totaal benodigd voor de doelstelling		232.417
Resultaat		31.863-